

**UCHWAŁA NR XXXV/242/21
RADY MIEJSKIEJ W WARCE**

z dnia 11 marca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata
2021 – 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) Rada Miejska w Warce uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021 – 2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Warki.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/242/21

Rady Miejskiej w Warce

z dnia 11 marca 2021 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WARKA NA LATA
2021-2030**

Warka 2021

Spis treści

WSTĘP	3
UWARUNKOWANIA PRAWNE	8
I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	14
1. Położenie geograficzne.....	14
2. Rys historyczny.....	15
3. Powierzchnia.....	17
4. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej.....	17
5. Lokalny rynek pracy.....	20
6. Infrastruktura techniczna.....	24
7. Komunikacja i transport	25
8. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	26
9. Edukacja	27
10. Kultura	30
11. Sport, rekreacja i turystyka.....	35
12. Ochrona zdrowia.....	38
13. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.....	43
14. Pomoc społeczna.....	47
15. Organizacje pozarządowe w Gminie Warka	87
II CZĘŚĆ ANALITYCZNA	94
III CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	99
1. Wizja	99
2. Misja	99
3. Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań	100
4. Monitorowanie realizacji, ewaluacja strategii	109
5. Prognoza zmian.....	110
6. Ramy finansowe	111
Uwagi końcowe.....	112
Spis materiałów źródłowych.....	113
Wykaz tabel i rysunków	114

WSTĘP

Pomoc społeczna realizuje zadania polityki społecznej państwa. Jej zasadniczym zadaniem jest podejmowanie takich działań, które mają na celu przywracanie lub zapewnianie samodzielności wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, a gdzie nie jest możliwe, podejmowanie działań wspierających i opiekuńczych gwarantujących godziwe życie. Działania z zakresu pomocy społecznej realizują organy administracji rządowej i samorządowej we współpracy z organizacjami społecznymi, kościołami, fundacjami, stowarzyszeniami i pracodawcami.

Strategia to plan działania, polegający na sformułowaniu długookresowych celów, określeniu zasobów, środków niezbędnych i sposobów postępowania koniecznych do realizacji tych celów.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych określa występujące lokalnie problemy i wskazuje sposoby ich rozwiązania przy wykorzystaniu występujących lokalnie potencjałów. Ma szczególny kontekst społeczny, który powinien uwzględniać problemy i potrzeby społeczne oraz skalę natężenia tych problemów i pomagać w znalezieniu i wdrożeniu rozwiązań, które im zapobiegają. Rezultatem strategii ma być wywołanie zmiany, czyli rozwiązanie dotkliwych problemów społecznych w danej społeczności.

Strategia składa się z 3 części:

I - diagnostycznej, która pomaga zweryfikować wiedzę na temat gminy, określić jej mocne strony, zasoby, a także wskazuje istniejące braki, niedostatki i problemy społeczne. Stanowi podstawę do:

II - części analitycznej, która porządkuje zebrane informacje, wartościuje je, ukazując sytuację danej jednostki. Po uzyskaniu pełnego obrazu problemów można w

III - części programowej opracować założenia, które przełożą się na wizję, misję oraz cele strategiczne i operacyjne, stanowiące podstawę do opracowania konkretnych działań, projektów i inicjatyw.

Zgodnie z polskim ustawodawstwem w myśl art. 16b ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2020 poz.1876), gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. Strategia zawiera w szczególności:

1. Diagnozę sytuacji społecznej
2. Prognozę zmian w zakresie objętym strategią
3. Określenie
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian
  - b) kierunków niezbędnych działań
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych
  - d) wskaźników realizacji działań

Przyjęcie przez Samorząd Gminy Warka nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Polityka społeczna jest realizowana poprzez politykę emerytalno - rentową, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodziny, mieszkaniową, socjalizacyjną. Najważniejsze cele polityki społecznej to:

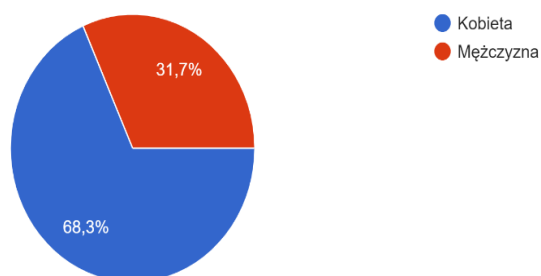
- ✓ bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, niepełnosprawność, starość, śmierć, bezrobocie);
- ✓ inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia (czynnik rozwoju gospodarczego);
- ✓ ład społeczny – jako podstawa stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej;

- ✓ życie rodzinne - ochrona wartości i więzi rodzinnych, oznacza powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych. Wychowanie przyszłych generacji wymaga wsparcia rodzin nie tylko ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Dokument wskazuje na kluczowe kwestie społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Warka i wytycza kierunki działań na rzecz łagodzenia (eliminowania) zjawisk społecznie niepożądanych. Aby był jak najbardziej kompletny i odpowiadający potrzebom wszystkich mieszkańców Gminy Warka, został przygotowany na podstawie informacji z różnych dziedzin życia społecznego, opracowany na podstawie danych źródłowych, informacji zebrany od mieszkańców w ankietach i bezpośrednich spotkaniach. W przeprowadzonej na potrzeby strategii ankiecie wzięło udział 60 mieszkańców Gminy Warka, ich charakterystykę przedstawiają następujące wykresy:

Płeć

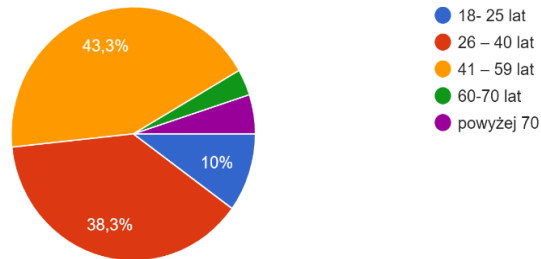
60 odpowiedzi

Rysunek 1. Podział respondentów ze względu na płeć.

Wiek

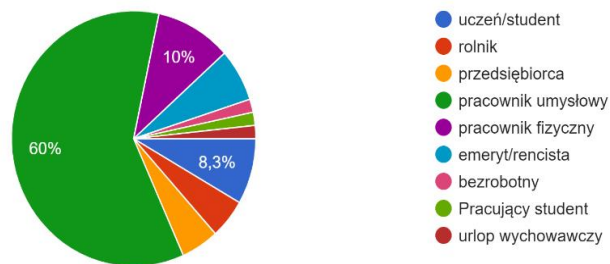
60 odpowiedzi

Rysunek 2. Podział respondentów ze względu na wiek.

Zawód

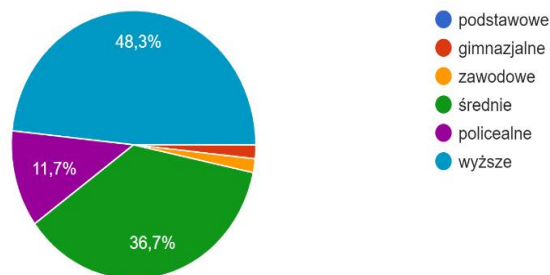
60 odpowiedzi

Rysunek 3. Podział respondentów ze względu na zawód

Wykształcenie

60 odpowiedzi

Rysunek 4. Podział respondentów ze względu na wykształcenie.

Strategia ta stanowi również zbiór wytycznych dla budowania i realizacji branżowych programów społecznych. Obecnie w Gminie Warka funkcjonuje wiele programów branżowych, tj. programów, które odwołują się do specjalistycznej wiedzy odpowiadającej na konkretne problemy lub potrzeby będące w zainteresowaniu polityki społecznej. Realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021- 2030 koordynować będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce, odpowiedzialny także za jej wdrożenie i ewaluację.

Uwarunkowania prawne

Podstawą prawną tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021-2030 jest Ustawa o pomocy społecznej (t.j.Dz.U.2020 poz.1876 z późn. zm.), która w art. 17. 1. nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Aby Strategia była zgodna z obowiązującymi przepisami, kompletna i odpowiadała potrzebom wszystkich mieszkańców Gminy Warka została oparta także na innych ustawach i programach dotyczących polityki i profilaktyki społecznej.

W szczególności na:

- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 713 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 26 października 1982 r.o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 111)
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050),

- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm..)
- ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057)
- ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 75),
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685)
- ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.)
- ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407)
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U.2020 r. poz.1348 z późn. zm.).

Ponadto, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021-2030 jest ściśle powiązana z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym, a treści w niej zawarte są spójne z założeniami oraz celami dokumentów wyższej rangi, określającymi zasady rozwiązywania problemów społecznych.

Na **poziomie lokalnym** w trakcie opracowywania dokumentu szczególnie ważne było zapewnienie spójności z:

- Planem rozwoju lokalnego miasta i gminy Warka na lata 2014 – 2020, w którym misja strategiczna Miasta i Gminy Warka została określona jako:

„kreowanie Miasta i Gminy Warka jako środowiska lokalnego przyjaznego mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom, znanego z bogatej oferty kulturalnej i rekreacyjnej, dbającego o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze oraz skutecznie promującego swoje walory”

- Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Warka na lata 2016 – 2023, w którym przyjęta misja dla procesu rewitalizacji opisywanego obszaru brzmi: *„Misja rozumiana jest w tym przypadku jako postawa otwartości wspólnoty jaką stanowią mieszkańcy gminy wobec mieszkańców obszaru zdegradowanego. Jest to rodzaj otwartości nastawionej na wszechstronną pomoc osobom, które znajdują się w trudnych sytuacjach życiowych. Będzie utrzymywać i rozwijać wśród mieszkańców poczucie wspólnoty*

i współodpowiedzialności za swoje otoczenie najbliższe oraz to dalsze. Wspierać edukacyjnie, pomagać rozwijać własną inicjatywę w sferze społecznej oraz gospodarczej. Poprawiać jakość życia na obszarze podlegającym rewitalizacji.”

Na **poziomie regionalnym** opiera się na:

- Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego na lata 2018-2023, której misja została zdefiniowana w następujący sposób: *Powiat grójecki ma stać się docelowo miejscem atrakcyjnym do prowadzenia działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym do zamieszkania*, a celami strategicznymi są: poprawa jakości życia mieszkańców, w tym bezpieczeństwa, podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powiatu, poprawa stanu środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego i turystycznego

- Strategii rozwoju lokalnego powiatu grójeckiego na lata 2004-2020, której misją jest *„tworzenie nowych szans wszechstronnego indywidualnego rozwoju dla poszczególnych mieszkańców, a w szczególności – dla młodzieży. Będzie to realizowane przede wszystkim poprzez: wspieranie powstawania miejsc pracy wysokiej jakości, pobudzanie aktywności i postawy przedsiębiorczej, lepszą ofertę usług społecznych w powiecie, adresowanych szczególnie do młodzieży”*

- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku *Innowacyjne Mazowsze*, zawierającej długofalową wizję rozwoju województwa mazowieckiego, w myśl której *Mazowsze do roku 2030, stanie się regionem spójnym terytorialnie, konkurencyjnym, innowacyjnym, zapewniającym mieszkańcom bardzo dobre warunki życia. Z uwagi na duże zróżnicowanie przestrzenne rozwoju województwa mazowieckiego, konieczne jest prowadzenie polityki zmniejszającej te dysproporcje.*

- Strategii polityki społecznej województwa mazowieckiego na lata 2014-2020. Misją Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie polityki społecznej na lata 2014-2020 jest *„włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza. Głównym założeniem Strategii jest przechodzenie z prymatu działań o charakterze interwencyjnym na rzecz działań profilaktycznych i aktywizujących w celu zapewnienia warunków dla inkluzji społecznej i wzmocnienia samodzielności osób i rodzin.”*

- Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku – która zakłada, że *„Mazowsze w 2020 roku to: strategiczny ośrodek badań i rozwoju oraz usług biznesowych w wymiarze europejskim, region odznaczający się wysokim poziomem innowacyjności i usieciowienia gospodarki, zintegrowanej wokół zdefiniowanych obszarów inteligentnej specjalizacji, źródło dobrych praktyk w zakresie innowacji społecznych.”* Jej głównym celem jest *„wzrost innowacyjności Mazowsza, prowadzący do przyspieszenia wzrostu i zwiększenia konkurencyjności w skali UE.”*

Dokumentami strategicznymi, które miały wpływ na tworzenie SRPS dla Gminy Warka z obszaru **krajowej** polityki społecznej są:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.), której celem strategicznym jest *„Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.”*

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, której głównym celem jest *„rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjału osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia”.*

- Krajowy Program przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji. Głównym celem działań zaplanowanych w Programie jest *„trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.”*

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, który jako cel główny zakłada, że: *„Do roku 2023 przedmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.”* Przy czym

ekonomia społeczna rozumiana jest jako sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która poprzez działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu. Natomiast ekonomia solidarna to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Na poziomie **europejskim i międzynarodowym** Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021-2030 nawiązuje do

- Strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, tworzącej długofalowy program społeczno-gospodarczy Unii Europejskiej, w którym wyróżniono jeden z nadrzędnych priorytetów istotny z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wzmacnianie gospodarki charakteryzującej się wysokim zatrudnieniem oraz spójnością ekonomiczną, społeczną i terytorialną).

- Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowanej przez Prezydenta Polski w roku 2012. Ma ona na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. Położenie geograficzne

Gmina Warka zlokalizowana jest w województwie mazowieckim, we wschodniej części powiatu grójeckiego i sąsiaduje:

- na zachodzie - z gminami powiatu grójeckiego: Chynowem i Jasieńcem,
- na południu - z gminami powiatu białobrzieskiego: Promną, Stromcem i gminą Białobrzegi,
- na wschodzie - z gminami powiatu kozienickiego: Grabowem i Magnuszewem,
- na północy - z gminami Wilga (pow. garwoliński), Sobienie-Jeziory (pow. otwocki) oraz z gminą miejsko-wiejską Góra Kalwaria (pow. piaseczyński).

Pod względem geograficznym obszar gminy położony jest w południowej części Niziny Mazowieckiej na pograniczu Wysoczyzny Rawskiej i Równiny Radomskiej, w dolinie rzeki Pilicy. Dolina ograniczona jest stromą skarpą przechodzącą w wysoczyznę morenową, zbudowaną głównie z glin zwałowych. Średnia wysokość wysoczyzny wynosi 120-130 m n.p.m., a doliny rzek Wisły i Pilicy tworzą taras zalewowy o wysokości średnio 50-90 m n.p.m. Rejon na północ od Warki to rozległe obszary sadów, które są głównym źródłem utrzymania i dochodów okolicznych mieszkańców. Po przeciwnej stronie rzeki,

na południe od Warki, rozciąga się kompleks lasów dawnej Puszczy Stromeckiej. Klimat tego terenu charakteryzuje się korzystnymi opadami i dużym nasłonecznieniem co umożliwia rozwój rolnictwa i sadownictwa.

2.Rys historyczny

Pierwsze grodzisko, będące kolebką dzisiejszej Warki, powstało we wczesnym średniowieczu na terenie obecnej wsi Stara Warka. Mieszkańcy tego osiedla w końcu XIII wieku lub na początku XIV wieku przenieśli się 4 km na zachód, a powodem tego było przesunięcie się ku wschodowi koryta Wisły i związane z tym zmiany biegu Pilicy. Już w dokumencie pochodzącym z 1321 roku, podpisanym przez księcia czersko-mazowieckiego Trojdena potwierdzone zostały (nadane prawdopodobnie wcześniej) prawa miejskie.

Okres największego rozkwitu Warki, jako ośrodka rzemieślniczo-handlowego przypadł na XV i XVI wiek. W 1564 roku Warka posiadała około 400 domów, a więc 2500-3000 mieszkańców. W zajęciach ludności dominowało rzemiosło; spośród około 200 rzemieślników najliczniejsi byli szewcy (62) i piwowarowie (30). Korzystne położenie Warki nad Pilicą i na zbiegu lądowych szlaków handlowych przyczyniało się do rozkwitu gospodarczego miasta. O świetności miasta w owych czasach świadczy fakt, że posiadało ono 7 kościołów, 8 młynów i 2 mosty.

Pomyślny rozwój Warki został zahamowany przez pożary i wojny w XVII wieku. Miasto i okolice zostały spustoszone podczas rokoszu zebrzydowskiego, a potem przez Szwedów. W 1656 r. rozegrała się pod Warką słynna bitwa ze Szwedami, w której to Polacy pod dowództwem Stefana Czarnieckiego zadali Szwedom druzgocącą klęskę. Po trzecim rozbiorze i upadku Rzeczypospolitej Warka znalazła się na terenie Prus. W 1807 r. weszła w skład Księstwa Warszawskiego, a w 1815 r. - Królestwa Polskiego.

Z miastem związana jest postać „bohatera dwóch kontynentów” Kazimierza Pułaskiego, którego domem rodzinnym był zachowany do czasów obecnych dworek na Winiarach.

Z Warki pochodził także Piotr Wysocki, jeden z inicjatorów Powstania Listopadowego. Z miastem związanych jest szereg wydarzeń z okresu powstań narodowych: listopadowego w latach 1830-1831 r. i styczniowego w 1863 r.

W drugiej połowie XIX w. nastąpił okres ponownego ożywienia gospodarczego. Powstały wtedy zakłady o dużym znaczeniu, takie jak fabryka okuć braci Lubert, cegielnia i browar. W 1934 r. Warka otrzymała połączenie kolejowe z Radomiem i Warszawą. W 1939 r. miasto liczyło 5 700 mieszkańców.

Niepowetowane straty zadała miastu druga wojna światowa. Hitlerowcy wymordowali wielu mieszkańców Warki (w tym ponad 2000 Żydów). Szereg Polaków wywieziono na roboty do Rzeszy. W rejonie Warki działały oddziały partyzanckie Armii Krajowej, Gwardii Ludowej i Batalionów Chłopskich. Od pierwszych dni sierpnia 1944 r., aż do wyzwolenia 16 stycznia 1945 r. miasto znajdowało się na linii frontu. Na południe od Warki na terenie tzw. Przyczółka warecko-magnuszewskiego toczyły się ciężkie walki. W ich wyniku miasto zostało niemal całkowicie zrównane z ziemią- jedynie 5 domów nadawało się do zamieszkania.

Już w pierwszych dniach po wyzwoleniu powróciła wysiedlona przez hitlerowców ludność, która przystąpiła do odbudowy miasta. W bardzo szybkim tempie miasto zaczęło się odradzać, powstawały nowe zakłady pracy, szkoły i osiedla mieszkaniowe. Aktywnym działaczem w tym okresie był Wiktor Krawczyk - pedagog, kronikarz, działacz i pierwszy po wojnie burmistrz Warki, który wniósł ogromny wkład do odbudowy życia społeczno - kulturalnego miasta. Warka stała się lokalnym centrum społeczno - gospodarczym, w której dominował przemysł przetwórczo-owocowy, a duże znaczenie miały również Browar Warka oraz Fabryka Urządzeń Mechanicznych. Przemiany lat 90-tych wpłynęły na pewną marginalizację roli Warki, wiele nierentownych zakładów upadło (m.in. Fabryka Urządzeń Mechanicznych), a te które pozostały musiały przystosować się do nowych warunków rynkowych.

3. Powierzchnia

Całkowita powierzchnia Miasta i Gminy wynosi 20227 ha, z czego 13,23% (2 677 ha) stanowią tereny miejskie, a pozostałe 86,76% tereny wiejskie (17 550 ha). Powierzchnia gminy Warka stanowi 15,9 % powierzchni powiatu, 0,6 % powierzchni województwa. Warty podkreślenia jest fakt bliskości bardzo ważnego skrzyżowania dróg krajowych. W Grójcu krzyżuje się droga Krajowa nr 7 biegnąca z Warszawy do Krakowa (pokrywająca się z transeuropejską trasą E77), z drogą krajową nr 50, która pełni rolę odległego objazdu Warszawy dla ciężkiego transportu kołowego dla kierunku wschód-zachód. Istotną rolę w komunikacji gminy odgrywa kolej. Warka leży przy szlaku kolejowym Warszawa – Kielce – Kraków – Zakopane, w odległości 53 km od stolicy i 46 km od Radomia. Pod względem struktury powierzchni gmina jest gminą rolniczą, użytki rolne zajmują 15,3 tys hektarów co stanowi 76% powierzchni gminy.

Rejon Warki nazywany jest największym sadem Europy.

4. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

Według stanu na 31 grudnia 2019, liczba ludności gminy Warka wyniosła 19 011 osób, z czego 9 756 stanowiły kobiety, a 9 255 mężczyźni. Liczba ludności Gminy stanowi 19,3% ludności powiatu, 0,4% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco:

osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 21,63%,

osoby w wieku produkcyjnym 59,19%,

a w wieku poprodukcyjnym 19,18%.

W roku 2019 liczba ludności spadła o 0,25% w stosunku do roku 2018.

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy na terenie Miasta i Gminy Warka w najbliższych latach należy zaliczyć:

- niewielki przyrost naturalny,
- względną równowagę pomiędzy ilością kobiet i mężczyzn,

- korzystny układ grup wiekowych mieszkańców z przewagą osób w wieku produkcyjnym

Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3689	3739	3748
Liczba osób w wieku produkcyjnym	11 947	11 758	11 594
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3452	3556	3668
Ogółem	19 089	19 054	19 011

	stan na dzień 31.12.2017r.	stan na dzień 31.12.2018r.	stan na dzień 31.12.2019r.
Populacja ogółem	19 089	19054	19 011
W tym w wieku 60 lat i więcej	4 383	4 487	4 607
60-64 lata	1430	1424	1412
65-69	1090	1157	1224
70-74	663	725	791
75-79	460	457	454
80-84	398	381	370
85 lat i więcej	342	343	356
Przeciętne dalsze trwanie życia	16,63	16,55	16,05

Współczynnik feminizacji	105	105	105
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	0,73	0,76	0,78
Współczynnik zgonów	12,10	12,40	11,20

Dane Urzędu Miejskiego Warce

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba urodzeń żywych	204	256	222
Liczba zgonów	233	239	213
Przyrost naturalny	- 29	17	9

Dane Urzędu Miejskiego Warce

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Ilość zameldowań na pobyt stały	646	677	594
W tym cudzoziemców	4	5	7
Ilość zameldowań spoza gminy	176	179	127
Ilość wymeldowań z pobytu stałego	670	719	630

W tym cudzoziemców	0	4	6
Saldo migracji ogółem	- 24	- 42	- 36

Dane Urzędu Miejskiego Warce

Analizując dane demograficzne można zauważyć, iż w 2019 roku spadła liczba mieszkańców gminy przede wszystkim ze względu na migrację mieszkańców, zmniejsza się ilość osób meldujących się w Gminie Warka na pobyt stały.

Zauważalne zmiany demograficzne, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, aby wypracować rozwiązania sprzyjające rozwojowi społecznemu i gospodarczemu gminy.

5. Lokalny rynek pracy.

Podstawą gospodarki w gminie Warka jest rolnictwo oraz małe i średnie firmy. Rynek zdominowany jest przez małe przedsiębiorstwa prowadzące w większości działalność handlowo-usługową oraz nastawioną na obsługę przetwórstwa rolno- spożywczego z dominacją sadownictwa.

Na terenie gminy Warka jest 2780 gospodarstw rolnych. Głównie są to gospodarstwa sadownicze, gdzie uprawiane są jabłonie, grusze, śliwy i wiśnie. W ostatnich latach obserwuje się wzrost upraw truskawek i borówek.

Według danych zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG) prowadzonej przez Ministra ds. gospodarki na terenie gminy Warka na koniec 2019 roku zarejestrowanych było 955 przedsiębiorców. To o 133 podmiotów mniej niż w 2018 roku.

Tabela 4. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2019

	2018	2019
Liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	1088	955

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Najwięcej podmiotów gospodarczych działa w sekcjach:

- handlu hurtowego i detalicznego,
- w zakresie robót budowlanych w tym robót związanych z budową budynków,
- handlu pojazdami samochodowymi oraz naprawą pojazdów samochodowych,
- działalności rachunkowo - księkowej i doradztwa podatkowego,
- działalności usługowej, w tym fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne,
- działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki.

Bliska odległość od stolicy, położenie w bezpośrednim sąsiedztwie tras S7 (łączącej północ i południe kraju) oraz drogi krajowej nr 50 (ze wschodu na zachód), niski stopień uprzemysłowienia i brak konkurencji stanowi o niemal idealnych warunkach dla przyszłych inwestorów zainteresowanych lokalizacją swoich przedsiębiorstw w centrum kraju, a jednak z dala od dużych aglomeracji, na terenach korzystniejszych z punktu widzenia ekonomii i swobody w kształtowaniu lokalnej przestrzeni.

Działania na rzecz bezrobocia i łagodzenia jego skutków pozostają przede wszystkim w gestii Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu. W działania te włączyła się również gmina Warka poprzez organizację staży oraz prac społecznie użytecznych. W 2019 roku na terenie gminy dla 6 osób zostały zorganizowane prace społecznie użyteczne. Zorganizowano także pracę dla 46 osób skazanych na karę ograniczenia wolności.

Sytuacja na rynku pracy w gminie Warka na przestrzeni ostatnich lat ulegała istotnej poprawie. Od 2017 roku znacząco spadała liczba osób pozostających bez pracy, w tym kobiet, które stanowiły tym samym coraz mniejszy odsetek ogółu bezrobotnych. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 5. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych w gminie ogółem	180	123	84
Liczba bezrobotnych kobiet w gminie	102	62	41
Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie	56,6%	50,4%	48,8%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019

w powiecie grójeckim, województwie mazowieckim i w kraju.

Tabela 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Stopa bezrobocia w powiecie grójeckim	6,3%	4,5%	3,4%
Stopa bezrobocia w województwie	9,6%	8,3%	7,2%

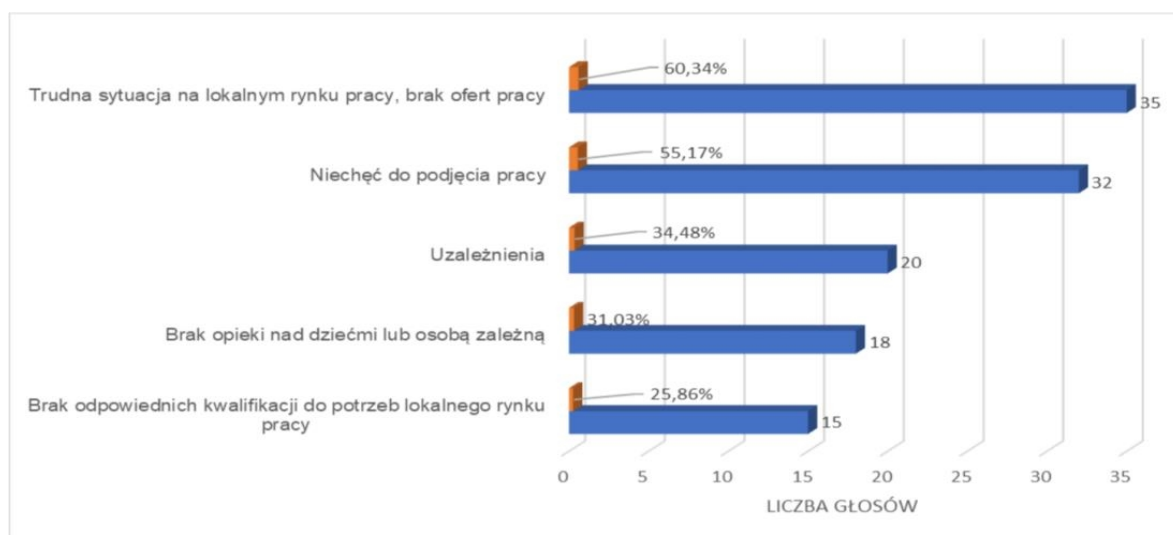

mazowieckim			
Stopa bezrobocia w kraju	11,4%	9,7%	8,3%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat grójecki charakteryzował się znacznie niższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Warto w tym miejscu zauważyć wyraźny i systematyczny spadek tego wskaźnika w całym kraju w ostatnich latach.

Trzeba mieć na uwadze, że pozostawanie bez pracy prowadzi do znacznego obniżenia statusu materialnego, co może być powodem rozlicznych dysfunkcji rodzin i utraty możliwości realizowania planów życiowych. Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o podanie głównych powodów bezrobocia w Gminie Warka, a ich odpowiedzi obrazuje poniższy wykres:

Rysunek 5. Jakie Pani/Pana zdaniem są główne powody bezrobocia w Gminie Warka?

Ankietowani za główną przyczynę braku pracy podali trudną sytuację na lokalnym rynku pracy, zbyt małą ilość miejsc pracy w Gminie Warka, a także

niechęć ze strony bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia. Na dalszych pozycjach znalazły się takie przyczyny jak problem uzależnienia wśród osób bezrobotnych, brak możliwości zapewnienia opieki nad dzieckiem czy odpowiednich kwalifikacji do podjęcia pracy.

6. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna na terenie gminy Warca jest sukcesywnie rozbudowywana; prowadzone są inwestycje w ramach zapewnienia mieszkańcom szerszego dostępu do wodociągu i kanalizacji oraz budowa i modernizacja dróg.

Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 7. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 roku.

Sieć wodociągowa	
Długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	90,5
Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	13 340
Liczba stacji uzdatniania wody	6
Sieć kanalizacyjna	
Stopień skanalizowania gminy (%)	69,8
Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	10 505

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

7. Komunikacja i transport. Sieć transportowa (kolejowa, drogowa, transport publiczny).

Ważnym elementem infrastruktury technicznej gminy jest istniejąca bardzo dogodna sieć drogowo-kolejowa. Gminę przecina droga krajowa nr 79 łącząca Warszawę z Kozienicami. Przez Warkę ponadto prowadzą dwie drogi wojewódzkie:

- Warszawa - Warka - Białobrzegi (nr 731),
- Grójec - Warka - Kozienice (nr 730).

Pozostałe drogi (powiatowe i gminne) tworzą podstawowy układ drogowy wewnętrznych rozwiązań komunikacyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu śródmiejskiego i historycznego układu ulic w centrum miasta. Warty podkreślenia jest fakt bliskości bardzo ważnego skrzyżowania dróg krajowych. W Grójcu krzyżuje się droga krajowa nr 7 biegnąca z Warszawy do Krakowa (pokrywająca się z transeuropejską trasą E77), z drogą krajową nr 50, która pełni rolę odległego objazdu Warszawy dla ciężkiego transportu kołowego dla kierunku wschód - zachód.

Istotną rolę w komunikacji gminy odgrywa kolej. Warka leży przy modernizowanym szlaku kolejowym Hel - Gdańsk - Warszawa - Kielce - Kraków - Zakopane, w odległości 53 km od stolicy i 46 km od Radomia. Codziennie przez Warkę przejeżdża ok. 20 pociągów w kierunku Warszawy oraz Radomia. Gmina posiada połączenia autobusowe (PKS) z Warszawą, Kozienicami, Grójcem i Białobrzegami. Trwająca obecnie modernizacja linii kolejowej na odcinku Warszawa – Radom pozwoli mieszkańcom Warki na szybki dojazd do stolicy. Może to mieć przełożenie na zwiększenie liczby mieszkańców Warki. Jednakże w przeprowadzonej ankiecie pojawiają się bardzo istotne z punktu widzenia problemów społecznych opinie, o braku wystarczającej komunikacji publicznej między miastem Warka, a wsiami Gminy Warka. Mieszkaniec, w ankiecie zwrócił uwagę, że brak lokalnego transportu jest poważnym ograniczeniem, szczególnie dla osób starszych i młodzieży, w dostępie do opieki medycznej, edukacji, kultury czy urzędu i może skutkować ich wykluczeniem społecznym.

8. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie Warka w latach 2017-2019 pozostawała na podobnym poziomie. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące zasobów mieszkaniowych gminy.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	250	232	226
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	76	60	83
W tym z wiersza 1 liczba mieszkań socjalnych	6	10	9
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	6	20	25
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	1	6	0

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna w formie dodatku mieszkaniowego. W gminie Warka tej formy wsparcia udziela Urząd Miejski

w Warce, a dane dotyczące liczby dodatków i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba gospodarstw domowych	225	121	184
Kwota świadczeń w złotych	317 916	276 617	279 938

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

9. Edukacja

W 2019 r. gmina Warka była organem prowadzącym:

1. Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Warce,
2. Publicznej Szkoły Podstawowej im. Zygmunta Nowickiego w Konarach,
3. Publicznej Szkoły Podstawowej w Michałowie,
4. Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Nowej Wsi,
5. Publicznej Szkoły Podstawowej im. Stefana Czarnieckiego w Ostrołęce,
6. Publicznej Szkoły Podstawowej im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego we Wrociszewie,
7. Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Piotra Wysockiego w Warce,
8. Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kazimierza Pułaskiego w Warce.

Ponadto na terenie Gminy Warka funkcjonują 3 szkoły średnie:

- Liceum Ogólnokształcące im. P. Wysockiego
- Zespół Szkół im. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa”
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nowej Wsi

Tabela 10. Szkoły podstawowe: klasy I-VIII szkoły podstawowej

Lp	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
1	PSP w Konarach	8	87
2	ZSP w Nowej Wsi	8	113
3	PSP w Ostrołęce	7	108
4	PSP w Michałowie	8	75
5	PSP we Wrociszewie	9	112
6	SP nr 1 w Warce	23	468
7	PSP nr 2 w Warce	33	729
razem		96	1692

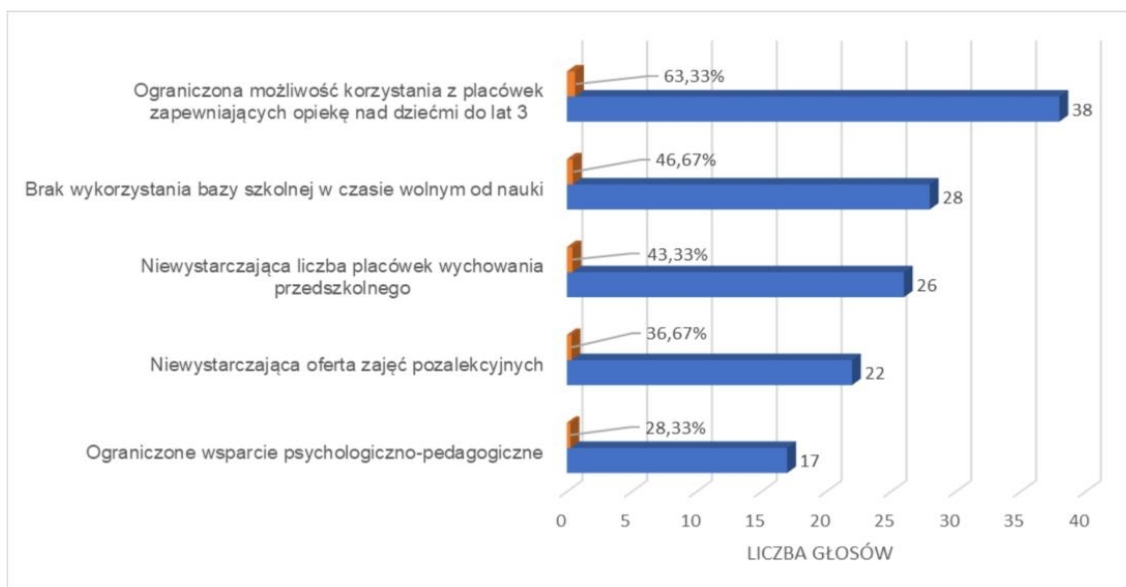
Tabela 11. Przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1	Przedszkole samorządowe Nr 1 w Warce	10	250
2	PSP w Konarach	2	29
3	PSP w Michałowie	2	32
4	ZSP w Nowej Wsi	2	46
5	PSP w Ostrołęce	2	33
6	PSP we Wrociszewie	2	39
7	SP Nr 1 w Warce	4	95
8	PSP Nr 2 w Warce	4	94
ogółem		28	618
Niepubliczne przedszkole” Kubusiowe Przedszkole”	8		169
Niepubliczne przedszkole” Calineczka”	1		24

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat infrastruktury oświatowej i oferty edukacyjnej, a także istniejących deficytów w tym zakresie oraz opinie dotyczące opieki w żłobkach i opieki przedszkolnej.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytania dotyczące problemów w obszarze edukacji oraz oceny stanu infrastruktury oświatowej.

Rysunek 6. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Za najpoważniejsze problemy w tym obszarze zostało uznane niewystarczające wykorzystanie bazy edukacyjnej. Ankietowani wskazują, że ograniczona jest możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3. Jest ich zbyt mała ilość, a istniejące placówki nie zapewniają w czasie wolnym od nauki zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych. Pojawiły się opinie, że w związku z dużą liczbą młodych ludzi z dziećmi, którzy osiedlają się w Warce wraz z rozwijającą się infrastrukturą kolejową i mieszkaniową niezbędne jest inwestowanie w nowe placówki oświatowe. Ankietowani wskazują na konieczność utworzenia żłobka i zwiększenie miejsc w przedszkolach, co umożliwiłoby młodym matkom podjęcie pracy zawodowej. Zwracają uwagę na zbyt dużą liczbę dzieci w istniejących szkołach podstawowych i konieczność utworzenia kolejnej, podkreślają problem braku zajęć pozalekcyjnych.

10. Kultura

„Dworek na Długiej”

„Dworek na Długiej” został utworzony na podstawie Uchwały NR XLIX/527/06 Rady Miejskiej w Warce z dnia 21 lipca 2006. Siedziba Dworku mieści się w Warce przy ul. Długiej 3, a terenem działania jest obszar Gminy Warka. Do podstawowych zadań Dworku należy między innymi: zaspakajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie i upowszechnianie różnych dziedzin kultury oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, edukacja kulturalna i wychowanie poprzez sztukę, tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych, organizowanie wystaw okolicznościowych, promowanie uzdolnionej młodzieży i organizowanie środowiskowych imprez. Działalność „Dworku na Długiej” podzielić można na kilka podstawowych gałęzi:

- ✓ Edukacja artystyczna dzieci i młodzieży - prowadzone są zajęcia artystyczne dla dzieci i młodzieży, w tym nauka gry na pianinie, na gitarze i ukulele, nauka śpiewu, zajęcia plastyczne oraz plastyka na wesoło „KolorAnki” dla młodszych dzieci, zajęcia ceramiczne, szachowe, teatrzyk dziecięcy, teatr młodzieżowy, zajęcia z robotyki, warsztaty decoupage oraz „Klub Planszaki”.
- ✓ Organizacja różnego rodzaju konkursów dla dzieci, młodzieży i dorosłych z gminy Warka.
- ✓ Promocja lokalnej twórczości i talentów mieszkańców Gminy Warka.
- ✓ Organizacja lub współorganizacja miejskich uroczystości patriotycznych - zadaniem Gminnej Instytucji Kultury jest dbanie o należyty szacunek oraz pamięć wydarzeń patriotycznych i rocznicowych poprzez profesjonalne organizowanie ich obchodów. Wśród obchodzonych corocznie 7 rocznic są: wybuch Powstania Styczniowego, Bitwa pod Warką, Zbrodnia Katyńska i Katastrofa Smoleńska, Konstytucja 3 maja, wybuch II wojny światowej, Święto Niepodległości oraz wybuch Powstania Listopadowego. Ponadto w poprzednim roku zorganizowana

została 200. rocznica śmierci Generała Jana Henryka Dąbrowskiego oraz 75. rocznica Mordu na Mieszkańcach Warki.

- ✓ Organizacja, współorganizacja lub wspieranie różnego rodzaju wydarzeń społeczno-kulturalno-rozrywkowych – „Dworek na Długiej” odpowiada za organizację dużej części imprez i wydarzeń odbywających się w przestrzeni miasta Warki. Samodzielnie, we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami koordynuje przygotowania do wydarzeń, które odbywają się zarówno cyklicznie jak i jednorazowo. Wśród cyklicznych działań są: Sylwester, Orszak Trzech Króli, Finał WOŚP, Zima i Lato w Mieście, Dzień Kobiet, Kiermasze Wielkanocny i Bożonarodzeniowy, Festiwal Piosenki Turystycznej „SpłyWarka”, Spływ na Byle Czym Rzeką Pilicą, Wyścig kolarski ŻTC Bike Race, Święto Warki, Święto Kultury Regionalnej – JabłkoFest, Koncert Niepodległościowy, Mikołajki, Zimowa Odmiana Wareckiego Rynku.
- ✓ Prowadzenie Miejskiej Orkiestry Moderato - Warecka orkiestra ma ponad 100-letnią tradycję. Obecnie uczy się w niej i gra ok. 45 osób. Nauka prowadzona jest na następujących instrumentach: trąbka, puzon, flet poprzeczny, klarnet, saksofon, tuba, gitara basowa, instrumenty perkusyjne oraz nauka musztry paradnej. Corocznie Moderato uświetnia swoją obecnością uroczystości miejskie oraz koncertuje w całej Polsce, niejednokrotnie zdobywając nagrody i wyróżnienia na konkursach i festiwalach.
- ✓ Działalność promocyjna i turystyczna - Dworek prowadzi również działalność wspierającą rozwój lokalnej turystyki oraz promocję zarówno realizowanej na terenie gminy działalności kulturalnej ale i innych dziedzin aktywności. Przy „Dworku” działa Grupa Rekonstrukcji Historycznej WARKA, która uczestniczy w wielu wydarzeniach historycznych (m.in. rocznica Bitwy pod Olszynką Grochowską, Bitwy pod Dębem Wielkim, obrony Reduty Ordona, Bitwy pod Opolem Lubelskim). Dworek administruje domenami tj.

- ✓ www.oCzarnieckim.pl ,www.oWysockim.pl,
www.oKononowiczu.pl ,www.wareckiquesting.pl,
www.spacerpowarce.pl, współtworzy i zarządza „Wareckimi Questami”,
organizuje i wspiera różnorodne akcje turystyczne.

Edukacyjny rok artystyczny (bez Orkiestry Moderato) ukończyło z końcem maja 2019 roku 206 osób, głównie w wieku szkolno-przedszkolnym. Podobna liczba dzieci rozpoczęła od października 2019 roku kolejny rok edukacyjny w „Dworku na Długiej”.

Miejsko-Gminna Biblioteka im. ks. Marcelego Ciemniewskiego

Biblioteka jest gminną instytucją kultury działającą w obrębie krajowej sieci bibliotecznej. Księgozbiór na koniec 2019 r. biblioteki wynosił 34.765 pozycji książkowych i 98 audiobooków. W ciągu roku zwiększył się o 1.873 książki. Do końca 2019 roku Biblioteka zarejestrowała 2663 czytelników, którzy wypożyczyli 45 015 książek w 2019 roku.

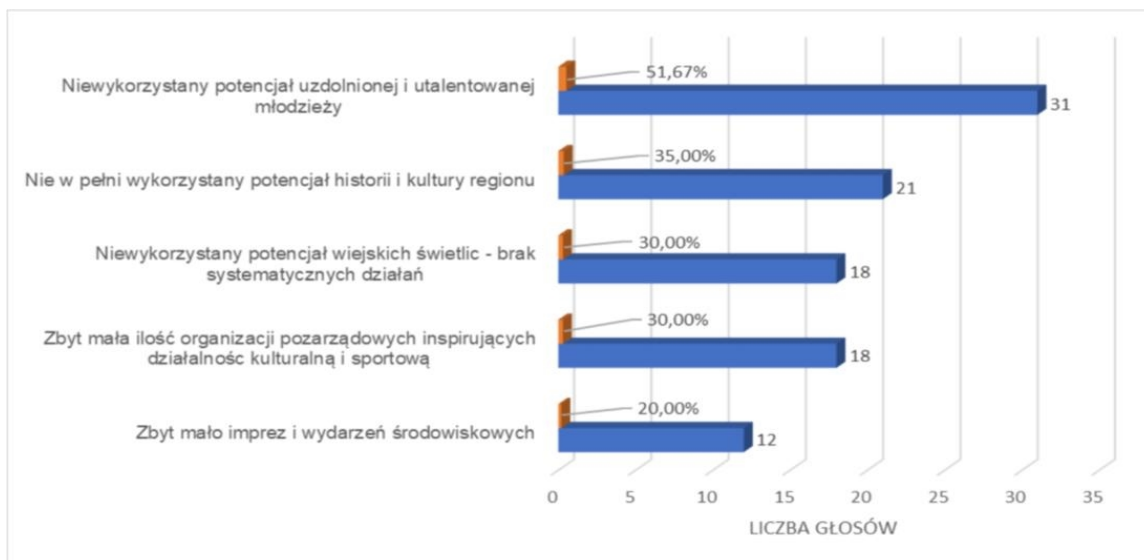
Struktura czytelników wg zajęcia:

- ✓ osoby uczące się: 1 400 (52,57%)
- ✓ osoby pracujące: 748 (28,09%)
- ✓ pozostali (dzieci poniżej 6 lat, nie zatrudnieni, emeryci i renciści): 515 (19,34%)

W 2019 roku bardzo dużo uwagi Biblioteka poświęciła młodym czytelnikom organizując lekcje biblioteczne, mające na celu promocję książki i czytelnictwa. Spotkania wielotematyczne organizowane w jednostce przybliżyły im charakter zbiorów, nowości wydawnicze oraz historię książki. W maju została przeprowadzana akcja biblioteczna: „Mamo, tato zapisz mnie do biblioteki”. W okresie ferii zimowych oraz wakacji letnich biblioteka prowadzi zajęcia, warsztaty, wycieczki, spektakle teatralne i animacje dla dzieci. Biblioteka podpisała porozumienie o współpracy z Instytutem Książki, tym samym startując od września w projekcie „Mała książka – wielki człowiek”. W październiku Biblioteka przystąpiła do Konsorcjum Bibliotek województwa mazowieckiego.

Od 1 stycznia 2020 r. czytelnicy mogą korzystać z bezpłatnych kodów umożliwiających czytanie ebooków, których Biblioteka w Warce ma 19.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy wskazali problemy, które ich zdaniem występują w obszarze kultury i sportu. Ich odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Rysunek 7. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Za największe trudności w obszarze sportu i kultury, ankietowani uznali niewykorzystywanie potencjału uzdolnionej i utalentowanej młodzieży, historii i kultury regionu, wiejskich świetlic i zbyt małą ilość organizacji pozarządowych, które inspirowałyby działalność kulturalną i sportową. Pojawiły się opinie dotyczące potrzeby utworzenia lodowiska i kina ze sceną.

Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego

Od 1967 roku na Winiarach działa muzeum poświęcone Kazimierzowi Pułaskiemu – polsko-amerykańskiemu bohaterowi walk o niepodległość obu narodów. Przedstawione w nim zbiory dokumentują życie Kazimierza Pułaskiego i innych wielkich Polaków, którzy emigrowali do Stanów Zjednoczonych Ameryki

Północnej. Ukazuje atmosferę polskiego szlacheckiego domu i gromadzi zabytki i pamiątki z życia bohatera, eksponaty związane z epoką stanisławowską (XVIII w.), elementy wystroju wnętrza dworów i pałaców w dobie XVIII i XIX w. Przez lata zgromadzono tu zestawy mebli, kolekcję zegarów, zespół tkanin polskich oraz wschodnich, malarstwo portretowe i batalistyczne, grafiki, mapy polskie i amerykańskie, starodruki, porcelanę, srebra i broń. Na uwagę zasługuje kolekcja portretów Kazimierza Pułaskiego czy Tadeusza Kościuszki, a także bardzo interesujący zbiór map amerykańskich. Od początku swojej działalności muzeum kolekcjonuje także zabytki i pamiątki związane z historią Warki i regionu. Muzeum jest ośrodkiem kulturalnym, w którym oprócz wystawy stałej prowadzona jest działalność kulturalna i naukowa, w jej ramach organizowanych jest wiele wydarzeń takich jak:

- wystawy o tematyce historycznej i emigracyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem Polaków działających w USA i kontaktów polsko-amerykańskich. Swoje dzieła wystawiali w muzeum m.in.: Tadeusz Łapiński, Rafał Olbiński, Andrzej Czeczot, Wojciech Fangor, Jan Kuraciński, czy polscy ilustratorzy z Nowego Jorku. W muzeum organizowane są również wystawy tematycznie związane z historią Warki i regionu, prezentacje sztuki współczesnej, przeglądy artystyczne.
- koncerty fortepianowe, skrzypcowe, zespołów kameralnych i solistów. Dla dzieci i młodzieży organizowane są koncerty edukacyjne i wykłady o historii muzyki. Od kilku lat muzeum organizuje cykle koncertowe takie jak: „Muzzeum Jazz” czy „Wieczory piosenki z duszą”.
- spotkania autorskie z ludźmi nauki, kultury, znanymi postaciami życia społecznego, promocje książek i wieczory dyskusyjne.
- konferencje, wykłady i seminaria naukowe.

- imprezy plenerowe i różnego rodzaju działania na łonie natury. Przed pomnikiem Kazimierza Pułaskiego, co roku na początku marca rozpoczynają się obchody rocznicy urodzin Patrona muzeum, a w październiku - Dnia Kazimierza Pułaskiego. Na terenie parku, w pierwszą niedzielę lipca, wspólnie ze Stowarzyszeniem W.A.R.K.A., organizowany jest Piknik historyczno – kulturalny Vivat Pułaski, a pod koniec wakacji Kazikowy Jarmark – impreza popularyzująca kulturę ludową regionu. Park jest miejscem wystaw plenerowych, pokazów historycznych i realizacji projektów edukacyjnych.

11. Sport, rekreacja i turystyka

Jednostką odpowiadającą za organizację imprez sportowo - rekreacyjnych jest Centrum Sportu i Rekreacji w Warce. Centrum Sportu i Rekreacji w Warce działa od 1 stycznia 2007 r. Wcześniej istniało jako Ośrodek Kultury, Sportu i Wypoczynku /1993 – 2006/. Przedmiotem działalności CeSiR jest:

- ✓ organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych i widowiskowo-sportowych,
- ✓ zapewnienie kadry instruktorsko-trenerskiej do prowadzenia zajęć w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji,
- ✓ rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży,
- ✓ współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami działającymi w obszarze kultury fizycznej,

Na terenie budynku Centrum Sportu i Rekreacji znajduje się:

- ✓ hala Sportowa / 30 x 48 m/ z boiskami do koszykówki, piłki nożnej, siatkówki, piłki ręcznej, tenisa ziemnego i stołowego, z pełnym wyposażeniem, hala jest również miejscem o charakterze widowiskowo – sportowym o możliwej ilości 900 widzów. Na hali sportowej trenują i rozgrywają mecze lokalne kluby sportowe, z istniejącej infrastruktury korzystają także wareckie szkoły i stowarzyszenia. Organizowane są tu wydarzenia kulturalne, koncerty, zawody i turnieje

- ✓ kryta Pływalnia „Olimpic”, w której skład wchodzi: basen pływacki 25×12,5 m, niecka rekreacyjna ze zjeżdżalnią, biczami wodnymi i masażem podwodnym, sauna. W godzinach porannych infrastruktura ta służy lokalnym szkołom do zajęć z zakresu wychowanie fizycznego, zaś w godzinach popołudniowych korzystają z pływalni indywidualni klienci, odbywają się tu także zajęcia sekcji pływackich CeSiR, klubu UKS „Olimpic” i aqua-aerobicu. Organizowane są zawody sportowe o charakterze lokalnym i powiatowym.
- ✓ strzelnica pneumatyczna / 4 stanowiska dł. 10 m z tarczami samojezdnymi/
- ✓ siłownia
- ✓ sala fitness, tańca, imprez, konferencyjna
- ✓ świetlica informatyczna
- ✓ patio ze sprzętem do grillowania
- ✓ pokoje noclegowe

W skład CeSiR także wchodzi:

- ✓ Kompleks Sportowy na którym znajdują się dwa boiska piłkarskie z naturalną murawą: główne (o wymiarach 100x64 m) i treningowe (o wymiarach 88x49 m), aneks lekkoatletyczny z bieżnią okrężną 4-torową o dł. 333 m i bieżnią prostą o dł. 130 m, skocznią do skoku w zwyż i dal oraz rzutnią do pchnięcia kulą
- ✓ kompleks „ORLIK” (z boiskiem piłkarskim, wielofunkcyjnym, boiskiem do piłki plażowej)
- ✓ skatepark składający się z 6 urządzeń: bank ramp, quater pipe, funbox z grindboxem 2/3 i poręczą 2/3, funbox ze schodami i grindboxem 1/3, grindbox (2 szt.)

- ✓ siłownie zewnętrzne zlokalizowane na terenie gminy. W ich skład wchodzi urządzenia: wyciskanie siedząc + wyciąg górny, wahadło + rower, piechur + orbitek, prasa nożna + jeździec, motyl + trener ramion, wioślarz + narty biegówek, twister + stepper, koła tai-chi + duże koło do ćwiczenia ramion.

CeSiR Warka współpracuje ze szkołami i lokalnymi klubami, stowarzyszeniami i instytucjami. Organizowane są tu zawody szkolne w różnych dyscyplinach sportowych, rozgrywki amatorskiej ligi piłki halowej, rozgrywki koszykówki, siatkówki, piłki nożnej na szczeblu okręgowych związków sportowych. Podczas roku szkolnego organizowane są tu zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, a także dla dorosłych i seniorów.

W obrębie Centrum Sportu i Rekreacji w Warce działają sekcje sportowe dla dzieci i młodzieży w dyscyplinach: piłka nożna, koszykówka, siatkówka, strzelectwo, taniec, karate, tenis ziemny i stołowy, pływanie. Działa świetlica opiekuńczo-wychowawcza oraz świetlica internetowa. Dla dorosłych organizowane są zajęcia z Aerobiku i Aqua-aerobiku, Zumbi, Body-Shape, Goodbaycellulite, Aerobic 50+. Przy CeSiR działają 3 grupy senioralne: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Złotego Wieku oraz Warecki Klub Seniora Radość z Życia.

Na terenie gminy Warka działa wiele klubów sportowych, takich jak: KS Warka, KS „Pułaski” Warka, Wareckie Towarzystwo Siatkówki, UKS „Olimpic” Warka, Klub Kajakowy Korek Warka, Stowarzyszenie Warecki Klub Strzelecki, KS Start Pułaski Warka, Wędkarski Klub Sportowy nr 38 Warka-Miasto, Klub Żołnierzy Rezerwy LOK im. P. Wysockiego, UKS „Emotion”.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym mieszkańcy wskazują na niewystarczającą ilość hal sportowych i zbyt duże obciążenie istniejącego basenu. Ponadto zwrócono uwagę na niewłaściwe wykorzystywanie istniejącej infrastruktury i agresywne zachowanie młodych ludzi na istniejącym skate – parku, które uniemożliwia właściwe korzystanie z niego. Wskazywany jest także problem braku plaży miejskiej i wykorzystania miejsca nad rzeką dla mieszkańców.

12. Ochrona zdrowia

Podstawową jednostką z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Warka jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Warce

a) Struktura Przychodni- komórki organizacyjne:

- Poradnia lekarza POZ
- Poradnia pielęgniarki POZ
- Poradnia położnej POZ
- Gabinety medycyny szkolnej
- Poradnia promocji zdrowia
- Poradnia diabetologiczna
- Poradnia ginekologiczne - położnicza
- Poradnia urologiczna

Gabinety diagnostyczno-zabiegowe

- Pracownia fizjoterapii ambulatoryjnej
- Pracownia diagnostyki laboratoryjnej
- Punkt pobrań materiałów do badania
- Pracownia rentgenodiagnostyki ogólnej
- Transport sanitarny
- Pielęgniarska Opieka Długoterminowa Domowa
- Nocna i świąteczna opieka zdrowotna
- Poradnia kardiologiczna
- Poradnia neurologiczna
- Poradnia ortopedyczna
- Poradnia medycyny pracy

Tabela 12. Przyjęcia pacjentów w SPZOZ w Warce.

Struktura przyjętych pacjentów w latach 2018 i 2019			
Lp.	Miejsce przyjęcia	Liczba przyjętych pacjentów w 2018	Liczba przyjętych pacjentów w 2019
1	Podstawowa opieka zdrowotna, w tym:	48 763	49 554
	- porady lekarskie	48 233	49 135
	- wizyty domowe	530	419
2	Poradnie specjalistyczne	1608	1500
3	Gabinet zabiegowy: w tym:	7320	15 669
	- zabiegi lecznicze, pielęgnacyjne	5610	13 697
	- zabiegi diagnostyczne	1210	1422
	- świadczenia profilaktyczne	500	550
4	Pielęgniarki środowiskowe, w tym:	1405	1850
	- wizyty w domu chorego	1230	1677
	- wizyty patronażowe	175	173
5	Pielęgniarska opieka długoterm.	2463	2653
6	Laboratorium	41 478	38 706
7	Gabinet RTG	2284	2616
8	Pracownia fizjoterapii:	58 955	44 398
9	Nocna i świąteczna opieka zdrowotna, w tym:	9290	6233
	- porady lekarskie	6472	6161
	- wizyty wyjazdowe lekarskie	113	72
	- wizyty pielęgniarskie	2483	2293
	- wizyty wyjazdowe pielęgniarskie	222	184

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

W 2019 roku na terenie miasta funkcjonowało 7 aptek. Jedna z aptek, dyżurowała w dni świąteczne oraz miała wydłużony czas pracy w dni powszednie.

Jak co roku również w roku 2019 r. przeprowadzono akcję bezpłatnych szczepień przeciwko grypie dla mieszkańców gminy Warka, którzy ukończyli 65 lat. Ze szczepień skorzystało 340 osób.

W gminie, najczęściej przy budynku Centrum Sportu i Rekreacji w Warce, kilkakrotnie odbywały się postoje mammobusu, w którym kobiety miały przeprowadzaną mammografię.

Tabela 13. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019r.

Liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	2
W tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
Liczba aptek i punktów aptecznych	7

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej działających na jej terenie. W przypadku gminy Warka wykorzystane zostało sprawozdanie MZ-11 nadesłane przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Ośrodek Zdrowia w Warce, mieszczący się przy ulicy Piotra Wysockiego.

Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród mieszkańców korzystających z opieki medycznej w gminie.

Tabela 14. Schorzenia stwierdzone u dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat w 2019r.

Rodzaj schorzenia	Liczba przypadków
Nowotwory	32
Niedokrwistość	308
Alergia – dychawica oskrzelowa	10
Choroby układu moczowego	116
Choroby tarczycy	29
Alergia pokarmowa	22
Zniekształcenie kręgosłupa	152
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	138
Otyłość	66
Padaczka	31
Zaburzenia rozwoju	128
Wady rozwojowe	63
Upośledzenie umysłowe	10
Alergia pokarmowa	4
Choroba nadciśnieniowa	3
Cukrzyca	15
Dziecięce porażenie mózgowie	6
Choroba nadciśnieniowa	22

Dane SPZOZ w Warce

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka oraz otyłość. U dorosłej populacji mieszkańców gminy najczęściej stwierdzano choroby układu krążenia, a także

choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej oraz choroby obwodowego układu nerwowego.

Tabela 15. Schorzenia diagnozowane u pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019r.

Rodzaj schorzenia	Liczba przypadków
Choroby układu krążenia	8 736
Choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej	9 480
Choroby obwodowego układu nerwowego	4 769
Przewlekłe choroby układu trawiennego	5 059
Choroby tarczycy	1 224
Cukrzyca	2 242
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	1 381
Nowotwory	1 494
Niedokrwistość	728
Gruźlica	38
Otyłość	147
Zaburzenia odżywiania	7
Niedożywienie	9

Dane SPZOZ w Warce

Rysunek 8. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Zdecydowana większość, prawie 87% ankietowanych stwierdziła, że liczba lekarzy specjalistów jest niewystarczająca, a 70% mieszkańców wskazała, że czas oczekiwania na usługi medyczne jest zbyt długi. Niewystarczająca jest także profilaktyka i edukacja zdrowotna. Dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej jako dobry lub bardzo dobry oceniło tylko 7 ankietowanych.

13. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Zadania władz lokalnych w zakresie porządku i bezpieczeństwa publicznego obywateli należą do zadań własnych gminy. Miasto wspiera działalność służb, które mają na celu ochronę życia, zdrowia i mienia obywateli. W mieście działa system monitoringu miejskiego składający się z kamer, który usprawnia pracę funkcjonariuszy Policji w Warce.

Gmina wspiera wszystkie Ochotnicze Straże Pożarne działające na terenie gminy Warka:

- ✓ OSP Warka(KSRG),
- ✓ OSP Grzegorzewice (KSRG),
- ✓ OSP Gąski (KSRG),

- ✓ OSP Branków,
- ✓ OSP Konary,
- ✓ OSP Laski,
- ✓ OSP Opoźdzew,
- ✓ OSP Ostrołęka,
- ✓ OSP Michalczew,
- ✓ OSP Nowa Wieś,
- ✓ OSP Michałów Dolny,
- ✓ OSP Piaseczno.

Bezpieczeństwo publiczne w Gminie zapewnia Komisariat Policji w Warce, który jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Grójcu. W ostatnich trzech latach statystyka podejmowanych przez Policję czynności w Gminie Warka przedstawiała się następująco:

Tabela 16. Zestawienie czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Warce

Czynności funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Warce	2017	2018	2019
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych	628	114	135
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych, gdzie wdrożono procedurę "Niebieskiej Karty" i nadzór dzielnicowego	61	28	21
w tym wszczynających procedurę	60	27	18
w tym kolejne przypadki w trakcie trwania procedury	1	1	3
Ilość osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia do jednostki policji	168	46	18

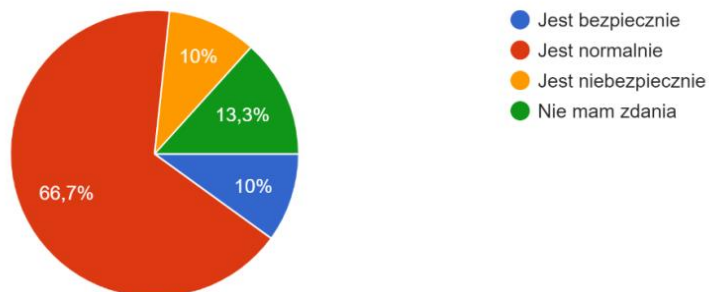
Ilość osób doprowadzonych do wytrzeźwienia do miejsca zamieszkania lub pobytu	316	76	24
Ilość osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia do podmiotu leczniczego	168	27	0
Ilość prowadzonych spraw o posiadanie lub rozprowadzanie narkotyków	20	13	12
Ilość ujawnionych wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	185	228	325
Ilość postępowań wyjaśniających (o wykroczenie) dot. kierowania rowerem w stanie nietrzeźwości	48	5	9
Ilość ujawnionych osób spożywających alkohol w miejscach objętych zakazem	713	957	1304
Ilość interwencji dot. kierujących w stanie nietrzeźwości	48	42	120
Ilość zatrzymanych sprawców na gorącym uczynku-nietrzeźwych kierujących	48	42	95

Dane Komisariatu Policji w Warce Dane opracowane zostały na podstawie informacji zawartych w elektronicznych systemach: SWD (System Wspomagania Dowodzenia), SESPoI (System Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji oraz ERCDS (Elektroniczny Rejestr Czynności Dochodzeniowo – Śledczych).

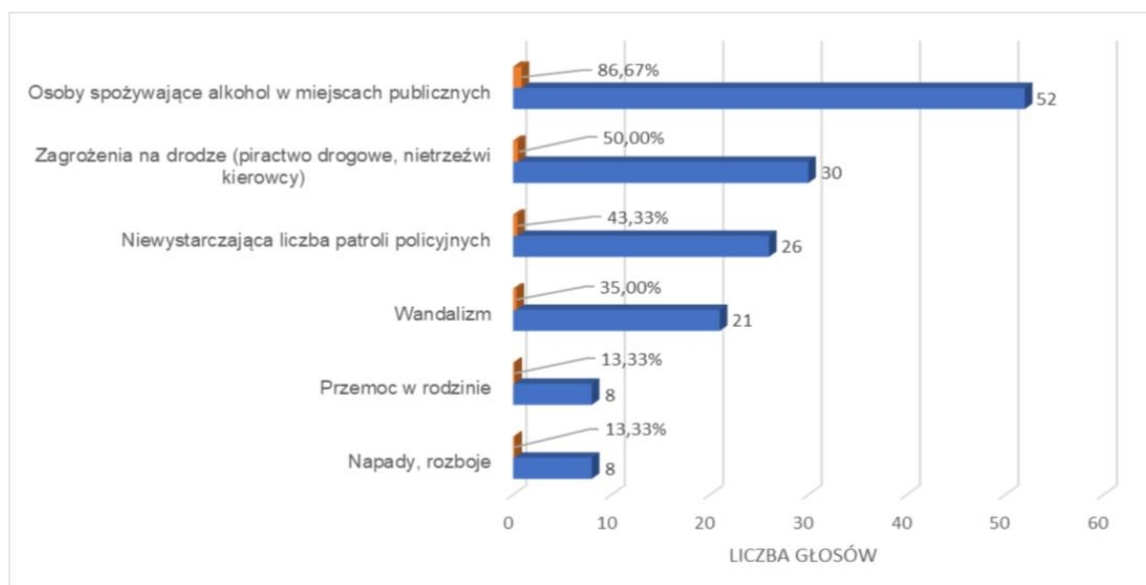
W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Warka pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, a odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Warka?

60 odpowiedzi

Rysunek 9. Jak ocenia Pani/Pan poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Warka?

Rysunek 10. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Zarówno statystyki Policji, jak i opinie mieszkańców wskazują, że problem alkoholowy i wynikające z niego konsekwencje jest dominującym problemem z obszaru bezpieczeństwa w Gminie Warka. Prawie 87% respondentów uznało, że najistotniejszym problemem są osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych, a 50%, zaznaczyło zagrożenia spowodowane przez nietrzeźwych kierowców i piratów drogowych, ponadto 43% mieszkańców gminy uważa, że liczba patroli policyjnych jest niewystarczająca. Z kolei w celu zapewnienia bezpieczeństwa na drodze ankietowani wskazali konieczność poprawy stanu

technicznego lub organizacji ruchu na drogach, ze szczególnym uwzględnieniem Dzielnicy Winiary, ulicy Kolejowej i Mostowej.

14. Pomoc społeczna

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw, które nakładają na gminę obowiązek wykonania zadań własnych i zleconych przez Ministerstwo rodziny i polityki społecznej, tj. ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Z końcem 2019 roku kadrę Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce stanowiło 20 pracowników.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Warka na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 17. Wydatki na pomoc mieszkańcom w Gminie Warka w latach 2017-2019.

Wielkość wydatków	2017	2018	2019
Ogółem	21 072 881	21 411 890	25 648 580
W tym na świadczenia pomocy społecznej	1 669 816	1 530 199	1 618 343
W tym na świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego oraz na składki ubezpieczenia	5 541 220	5 778 612	5 635 014

emerytalnego i rentowego z ubezpieczenia społecznego			
W tym na świadczenia wychowawcze	13 861 845	13 384 879	17 646 423
W tym na świadczenia „Dobry Start”	-	718 200	748 800
Na zadania własne gminy	1 668 766	1 530 199	1 618 343
Na zadania zlecone gminie	19 404 115	19 881 690	24 030 237

Dane Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce.

W poszczególnych latach analizowanego okresu rosła wartość środków finansowych przeznaczanych na pomoc mieszkańcom najwyższy poziom osiągając w 2019 r.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez M-GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 18. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	2019
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA			
Liczba osób	443	417	326
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE			
Liczba osób	276	266	229
W tym: osoby długotrwale korzystające	143	144	115
Wiek 0-17	111	80	59

Wiek produkcyjny	112	134	114
Wiek poprodukcyjny	53	54	59
Liczba rodzin	205	204	181
Liczba osób w rodzinach	432	417	332
w tym: KOBIETY			
Ogółem	144	120	107
w tym: osoby długotrwale korzystające	68	71	49
Wiek 0-17	52	39	28
Wiek 18-59	62	50	43
Wiek 60 lat i więcej	30	31	36

Dane Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017- 2019 zmniejszała się z roku na rok, tendencja ta najwyraźniejsze odzwierciedlenie znalazła w 2019 roku. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Z danych wynika także, że większość klientów pomocy społecznej to osoby długotrwale korzystające ze wsparcia w wieku produkcyjnym.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa realizującą zadania zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Każdy mieszkaniec Gminy Warka znajdujący się w trudnej sytuacji bytowej, rodzinnej, materialnej, może zgłosić się o pomoc do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce. Dysfunkcjami uprawniającymi do otrzymania pomocy są:

- ubóstwo
- sieroctwo

- bezdomność
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- przemoc w rodzinie
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność
- bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- alkoholizm lub narkomania
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa
- klęska żywiołowa lub ekologiczna

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej M-GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochrony zdrowia, Policji, PUP, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

W Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warce pomoc udzielana była zazwyczaj z dwóch lub więcej powodów, przy uwzględnieniu kryterium dochodowego. Charakterystyka osób korzystających z pomocy w latach 2017 – 2019 w zależności od problemu, z którym się zgłaszały do Ośrodka, przedstawia się następująco:

Tabela 19. Charakterystyka osób zgłaszających się do M-GOPS w Warce.

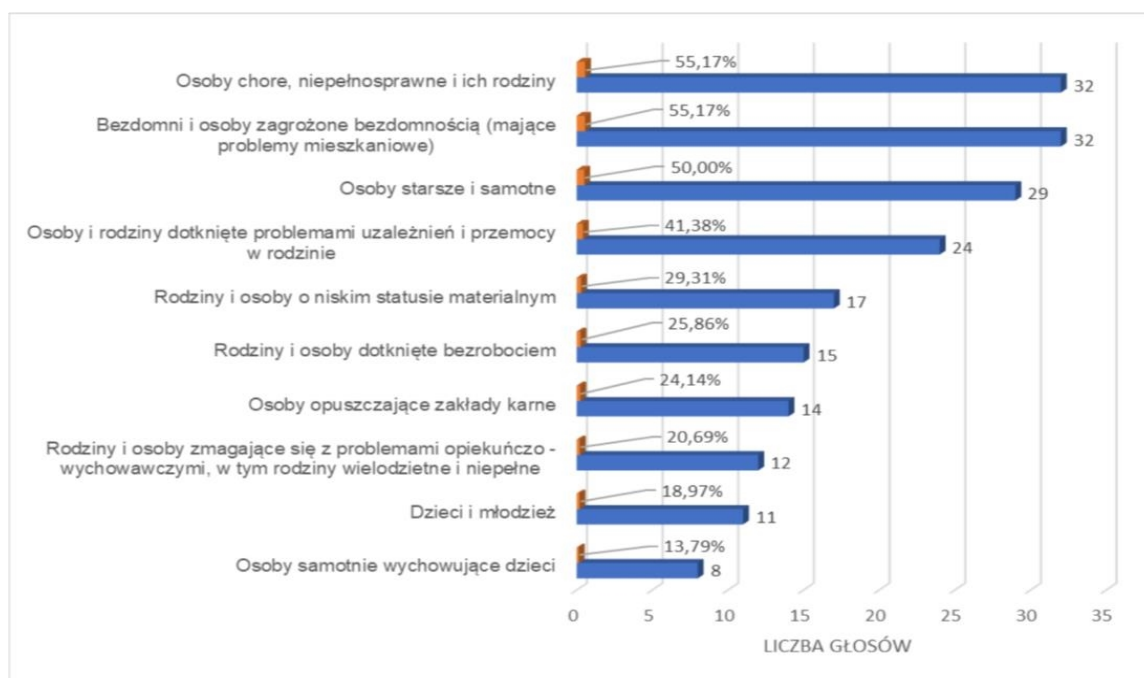
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	165	154	140	342	300	270
bezdomność	6	9	2	7	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	23	16	10	109	71	50
bezrobocie	68	60	51	163	143	118
niepełnosprawność	101	94	91	190	167	142
długotrwała lub ciężka choroba	97	91	86	192	174	152
bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	76	83	66	222	216	150
w tym:						
rodziny niepełne	24	26	21	58	66	57
rodziny wielodzietne	19	9	6	106	74	32
przemoc w rodzinie	6	4	2	25	21	9
alkoholizm	28	23	16	63	54	29
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	5	2	6	8	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę	2	1	0	2	1	0

uzupełniająca lub zezwolenie na pobyt czasowy						
---	--	--	--	--	--	--

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

W większości, o pomoc ubiegali się osoby, w których rodzinie występuje długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie lub bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bardzo często niski stan posiadania, a przy tym istniejące dysfunkcje takie jak niepełnosprawność czy ciężka choroba prowadzą do wykluczenia społecznego osób nimi dotkniętych. Brak środków na leczenie, trudności związane z poruszaniem, ograniczenia psychiczne, niemoc w samodzielnym przezwyciężaniu problemów, często doprowadzają do ograniczenia kontaktów społecznych i ich zaniku, a w konsekwencji do zupełnej marginalizacji takiej osoby. W przeprowadzonej ankiecie mieszkańcy wskazali na grupy osób najbardziej zagrożonych tym zjawiskiem, co obrazuje poniższy wykres.

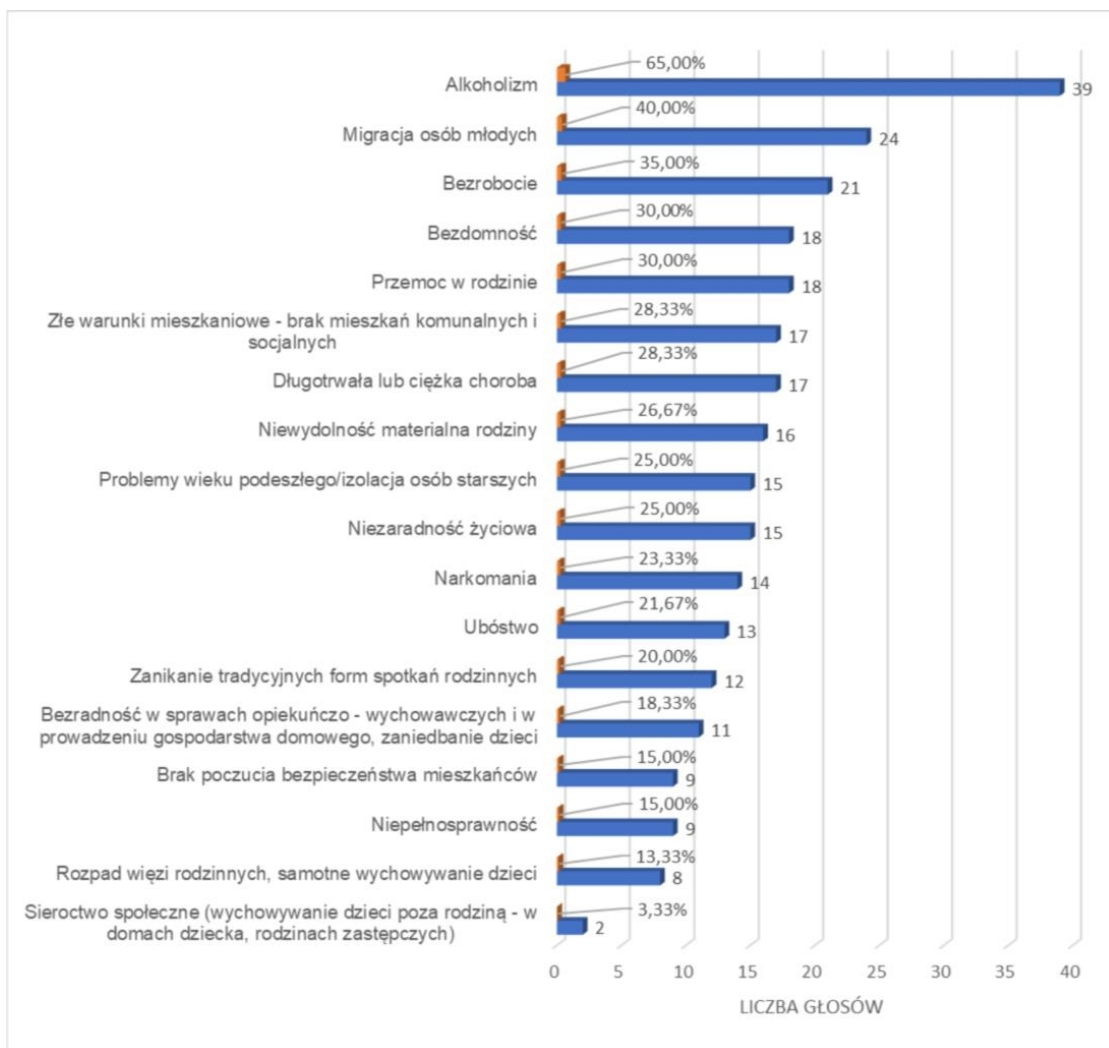

Rysunek 11. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców Gminy Warka są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

W opinii mieszkańców na wykluczenie społeczne najbardziej narażeni są bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością, osoby chore, niepełnosprawne i ich

rodziny, osobystarsze i samotne oraz rodziny dotknięte problemem uzależnień i przemocy w rodzinie.

Ankietowani wypowiedzieli się także na temat najważniejszych problemów społecznych rodzin na terenie Gminy Warka, co ilustruje poniższy wykres.

Rysunek 12. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Według mieszkańców, najpoważniejszym problemem społecznym jest alkoholizm, który wskazało aż 65% badanych, w dalszej kolejności problemem jest migracja osób młodych, bezrobocie i bezdomność.

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Obecnie jest ona w dużej mierze wynikiem kryzysu polityki mieszkaniowej, w szczególności w odniesieniu do budownictwa

socjalnego i komunalnego. Przyczyn bezdomności należy także szukać w ubóstwie, uzależnieniach czy w splocie różnych niekorzystnych okoliczności życiowych.

Rodziny ubogie zagrożone eksmisją z powodu zadłużenia nie zawsze mogą liczyć na pomoc krewnych lub mieszkanie zastępcze, co jest przyczyną występowania bezdomności. Istotna jest także dysfunkcjonalność instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność może też dotyczyć młodzieży opuszczającej domy dziecka i osób starszych oczekujących na miejsce w domach pomocy społecznej. Osobami bezdomnymi są także osoby, które wybrały taki styl życia.

Liczba osób korzystających z pomocy Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Warka z powodu bezdomności ograniczała się w latach 2017-2019 do pojedynczych przypadków, co obrazuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 20. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy M-GOPS z powodu bezdomności w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
liczba rodzin	6	9	2
liczba osób w rodzinach	7	9	2

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce.

Problem uzależnień

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn.zm.). Ustawa określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Reguluje ona w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu.

Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego.

Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Do zadań tych zgodnie z art. 4¹ ustawy należy w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

W myśl powyższego, corocznie opracowywany zostaje dla Gminy Warka Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Warka, a w szczególności:

- dzieci i młodzież szkolna,
- osoby uzależnione od alkoholu,
- członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym,

- osoby pijące alkohol szkodliwie bądź ryzykownie.

Zadania ujęte w Programie finansowane są ze środków pozyskanych z pobieranych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, które stanowią dodatkowe dochody gminy.

Wybrane dane dotyczące lokalnego rynku napojów alkoholowych oraz działalności GKRPA w gminie Warka przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.

	2017	2018	2019
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	83	81	79
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	30	21
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	82	37	26
liczba decyzji wydanych w gminie o wygaśnięciu zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	23	23	32

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warce.

W latach 2017-2019 w gminie zmniejszyła się liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, wydawano także mniej zezwoleń na taką sprzedaż. GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, kierowano wnioski o obowiązkowe leczenie odwykowe lub na spotkania z psychologiem.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i łagodzeniem zarówno objawów, jak i skutków tych zjawisk.

Tabela 22. Środki finansowe przeznaczane w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	358 832	371 909	401 917
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2811	2591	2805
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	0	0	800

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warce

W latach 2017-2019 w gminie Warka rosła wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.

Jednostką koordynującą realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce.

Skalę problemu alkoholowego w Gminie obrazuje liczba wniosków o podjęcie działań w stosunku do osoby nadużywającej alkoholu wpływających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2017 roku wpłynęło 36 wniosków, w 2018 roku - 22 wnioski, w 2019 roku – 18 wniosków

oraz do 30.10.2020 r. zarejestrowano 18 wniosków. Wnioski zostały rozpatrzone następująco:

Tabela 23. Działania podejmowane przez GKRPA w Warce

	2017	2018	2019
liczba osób skierowanych do psychologa	21	9	13
liczba rodzin monitorowanych przez Zespół Interdyscyplinarny (przemoc wynikająca z problemu alkoholowego)	12	5	8
liczba rodzin monitorowanych przez pracowników socjalnych	2	1	1
liczba rodzin monitorowanych przez asystenta rodziny	3	4	1
liczba skierowanych wniosków do Sądu	12	5	2
liczba osób ,które zdecydowały się na wszycie „esperalu”	1	2	2
osoby wyprowadziły się poza teren Gminy Warka	1	0	0
osoba zmarła	2	0	0
osoba została zobowiązana do aktywnego	1	0	1

uczestnictwa w spotkaniach grupy AA oraz terapii ambulatoryjnej, zgodnie z opinią psychiatryczno-psychologiczną			
Liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia alkoholowego do biegłego lekarza psychiatry i psychologa w celu wydania opinii	15	6	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warce

Tabela 24. Działalność punktu konsultacyjnego w Warce

Liczba osób, które skorzystały z porad:	2017	2018	2019
Psychologa	81	88	76
Prawnika	83	56	53

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warce

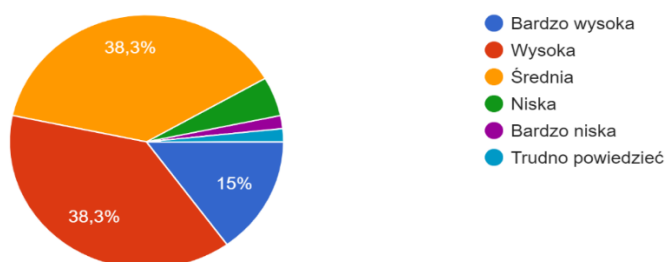
Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również M – GOPS. W latach 2017-2019 na terenie gminy Warka przemoc w rodzinie nie była powodem przyznawania pomocy społecznej. Pomoc

taką świadczone z powodu uzależnień i były to bardzo nieliczne przypadki osób i rodzin, które zmagają się z alkoholizmem.

W pewnej sprzeczności z tymi danymi pozostają wyniki badania ankietowego, gdzie alkoholizm był najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów, co obrazuje poniższy wykres.

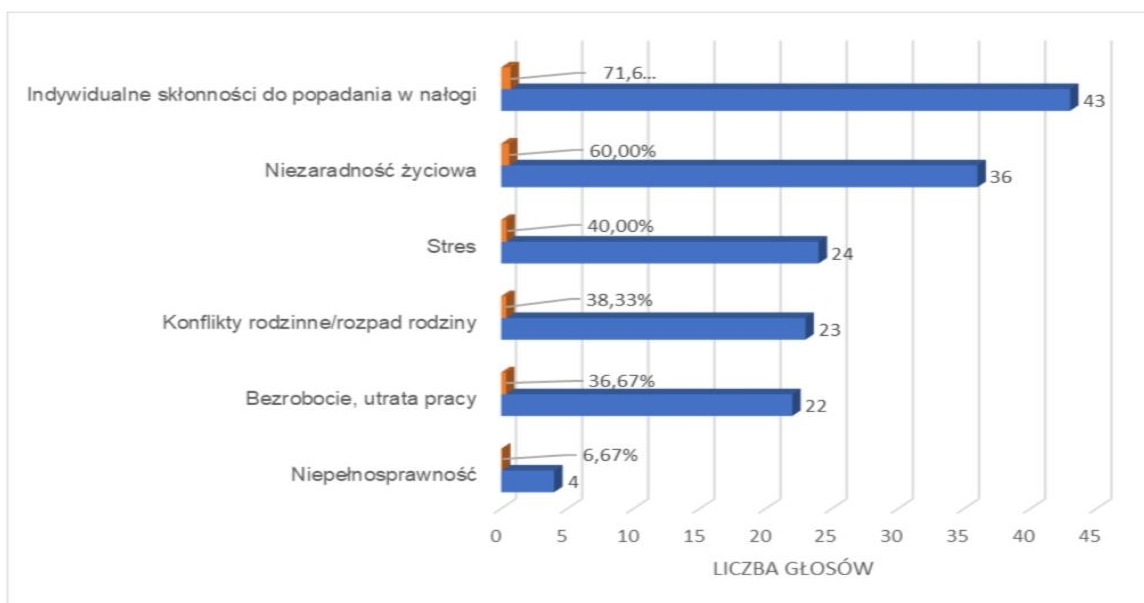
Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w Gminie Warka problemu uzależnień tj.: alkoholizmu, narkomanii, zachowań ryzykownych?

60 odpowiedzi

Rysunek 13 Jak Pani/Pan ocenia skalę występowania w Gminie Warka problemu uzależnień tj. alkoholizmu, narkomanii, zachowań ryzykownych?

Oznacza to, iż problem uzależnień jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie dla porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin. Jednocześnie, uzależnienie uważane jest przez ankietowanych jako indywidualna skłonność człowieka i objaw jego niezaradności życiowej. Do popadania w nałogi, według ankietowanych, może prowadzić stres, konflikty rodzinne i utrata pracy. Rozkład opinii mieszkańców Gminy Warka na ten temat obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 14. Jakie są według Pani/Pana przyczyny występowania uzależnień?

Przemoc w rodzinie

Jeśli chodzi o przemoc w rodzinie, to zarówno oszacowanie rzeczywistej skali tego zjawiska, jak i skuteczna pomoc jej ofiarom są niezwykle trudne, m.in. dlatego, iż jej ofiarami są najczęściej kobiety i dzieci, czasem osoby starsze lub niepełnosprawne, które odstępują od szukania pomocy z obawy przed sprawcą lub wstydu odczuwanego wraz z ujawnieniem sprawcy – osoby spokrewnionej lub bliskiej.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W Gminie Warka obowiązuje Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie gdyż problem przemocy wymaga podjęcia szerokiego, zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat działania. Zgodnie z programem zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinach i pomaganie ofiarom jest

nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania wielu służb i organizacji. Takim interdyscyplinarnym działaniem jest Procedura „Niebieskiej Karty”. Głównym jej celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych organów w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systematycznego modelu pracy z rodziną, działaniami tymi zajmuje się od 2011 roku zespół interdyscyplinarny. Takie kompleksowe działanie specjalistów z różnych dziedzin, na rzecz rodzin dotkniętych problemem gwarantuje szybki przepływ informacji, wielodyscyplinarną pomoc, a tym samym podejmowanie skutecznych działań pomocowych.

Pracę Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na terenie gminy Warka przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 25. Liczba prowadzonych „Niebieskich Kart”.

	2017	2018	2019
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę	32	20	16
Liczba „Niebieskich Kart-A”, które zostały założone w toku trwania tej samej procedury	3	3	4
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków zespołu dyscyplinarnego/grupy robocze	34	23	21
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków zespołu	15	11	8

dyscyplinarnego/grupy robocze			
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	32	20	16

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Warce

Tabela 26. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych

Rodzaj działania	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego	5	5	7
Liczba utworzonych grup roboczych	32	20	16
Liczba posiedzeń grup roboczych	135	108	83

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Warce

Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” nie odzwierciedla jednak całego problemu przemocy występującej na terenie gminy Warka. Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” to początek podjętych działań. Każdy z realizatorów Programu ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów.

Zastosowanie procedury „Niebieska Karta” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Trzeba każdego dnia podejmować wysiłek ukierunkowany na

zapobieganie temu zjawisku i udzielać wsparcia tym, którym nie udało się tych przykrych doświadczeń uniknąć.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce wspiera rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej. W latach 2017 – 2019 liczba rodzin z problemem przemocy objętych pomocą Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stopniowo się zmniejszała.

Rodziny, którym w latach 2017 – 2019 Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce przyznał pomoc z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela

Tabela 27. Rodziny dotknięte przemocą, które skorzystały ze wsparcia M-GOPS w Warce.

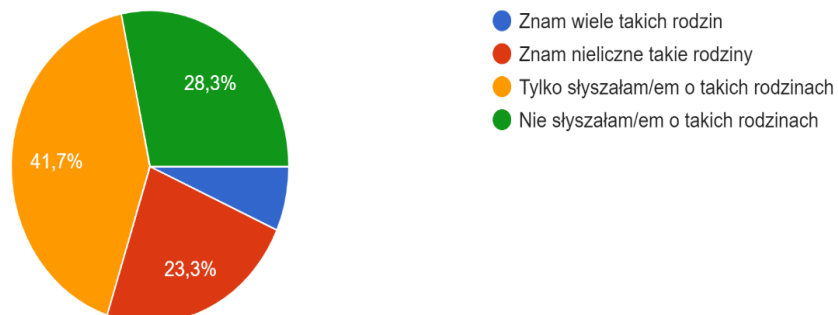
	2017	2018	2019
Przemoc w rodzinie	6	4	2

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

W przeprowadzonej na potrzeby strategii ankiecie większość mieszkańców zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszała. Z kolei, oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy większość respondentów najczęściej wskazywała na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku dostatecznej wiedzy na temat rozmiaru tego zjawiska na terenie gminy. Niemniej jedna trzecia ankietowanych uznała, iż istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie.

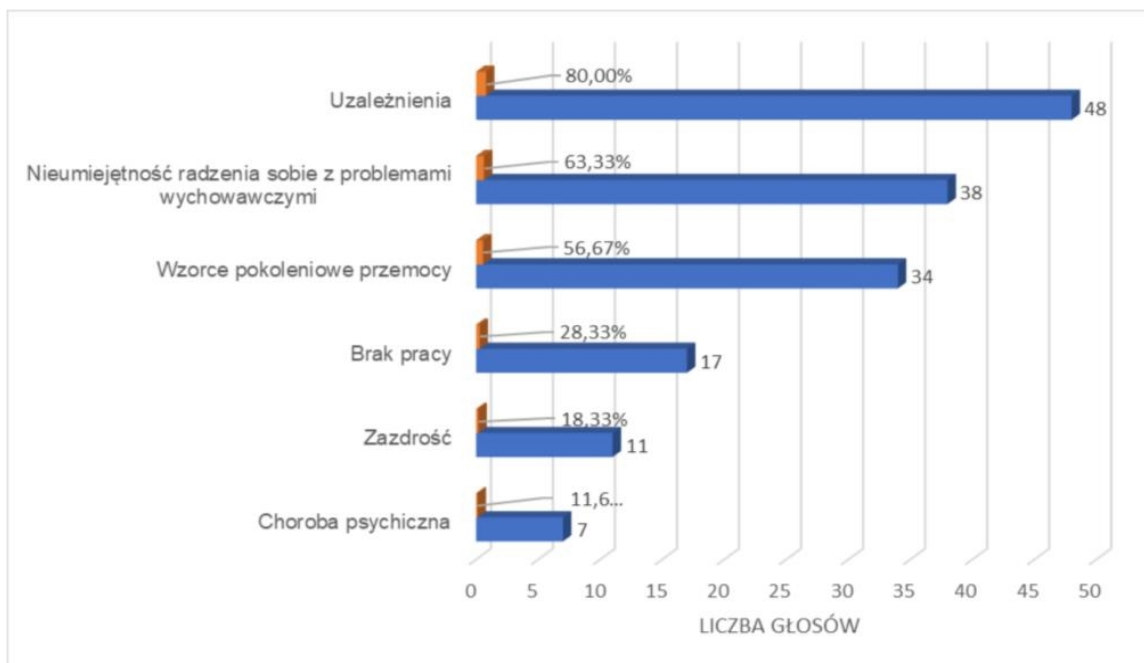
Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

60 odpowiedzi

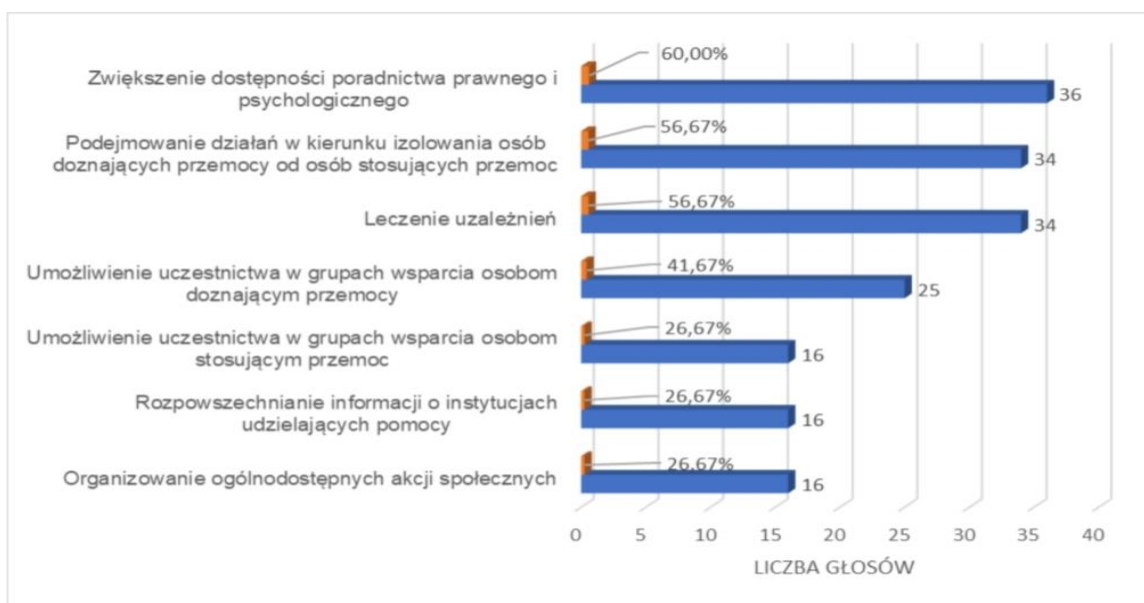
Rysunek 15. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Za główne przyczyny przemocy domowej aż 80% ankietowanych uważa uzależnienia, a 63% obwinia za nie, nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi i wzorce pokoleniowe przemocy. Co obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 16. Jakie są według Pani/Pana przyczyny przemocy domowej?

Jednocześnie w ankiecie mieszkańcy wskazali działania, które pomogłyby w rozwiązaniu problemu przemocy w rodzinie. Należałoby zatem przede wszystkim, zwiększyć dostępność poradnictwa psychologicznego i prawnego, podejmować działania w kierunku izolowania osób doznających przemocy od osób stosujących przemoc i umożliwić osobom doznającym przemocy uczestnictwo w grupach wsparcia. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 17. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej?

Sytuacja osób niepełnosprawnych

Z danych Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była piątym, pod względem liczby osób i rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Liczba rodzin, które otrzymywały tego rodzaju wsparcie, pozostawała na podobnym poziomie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez M-GOPS w latach 2017-2019.

Tabela 28. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
liczba rodzin	101	94	91
liczba osób w rodzinach	190	167	142

Dane Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

Należy dodać, że w 2019 roku M-GOPS wypłacił 619 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne 3 398 i świadczenia pielęgnacyjne 926, a także specjalny zasiłek opiekuńczy dla 57 osób i zasiłek dla opiekuna dla 21 osób.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Warka w latach 2017-2019. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 29. Orzeczenia wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Warka w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Liczba orzeczeń o niepełnosprawności	22	14	20
Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności , w tym:	68	65	81
- o znacznym stopniu niepełnosprawności	20	18	31
- o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	30	30	33
- o lekkim stopniu niepełnosprawności	18	17	17

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu

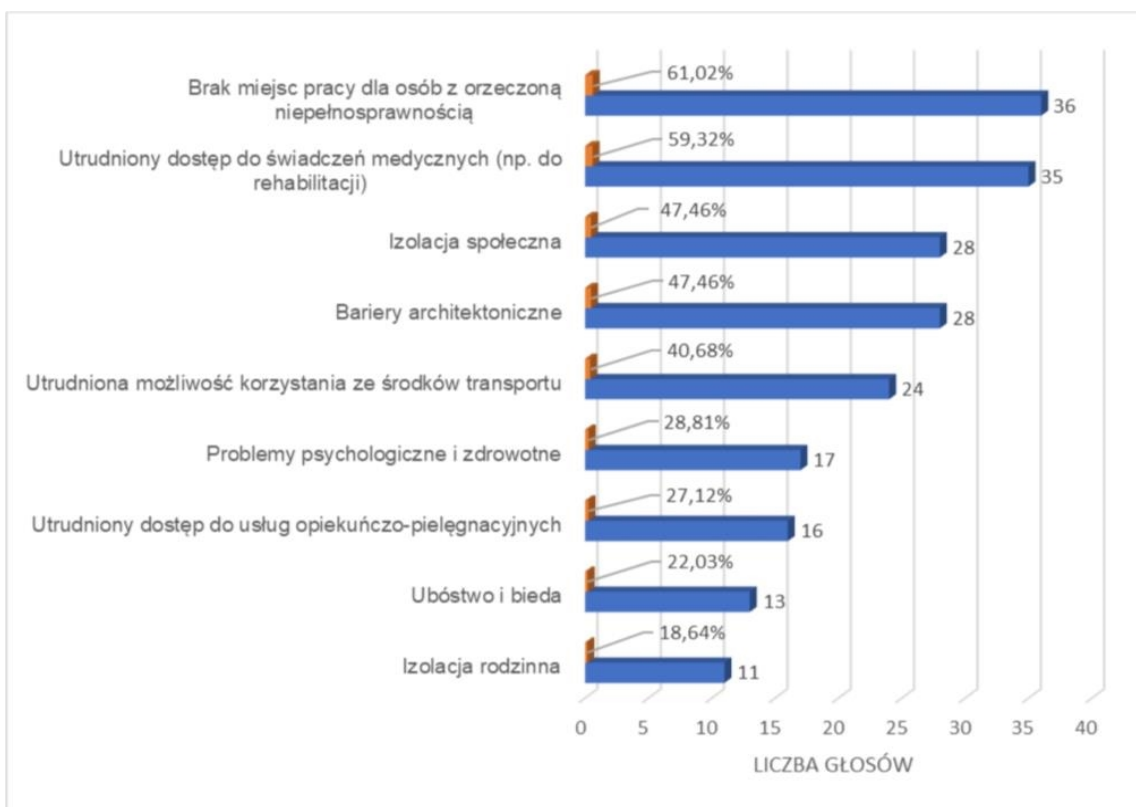
Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Warka mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 30. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom Gminy Warka w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	10	12	17
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	18	15	22
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	5	1	3

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, z jakimi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy Warka. W odpowiedzi wymieniano utrudniony dostęp do świadczeń opieki medycznej i usług rehabilitacyjnych. Wskazywano także na brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością, bariery architektoniczne i utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu. Odpowiedzi respondentów obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 18. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne na terenie Gminy Warka?

W 2020r. M-GOPS w Warce przystąpił do programu „Opieka wytchnieniowa”, który powstał po to, by choć w pewnym stopniu odciążyć opiekunów osób niepełnosprawnych. Z programu mogą skorzystać członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności
- osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniami równoważnymi

W 2020r. do Programu zgłosiło się 5 opiekunów osób niepełnosprawnych, 1 dorosłego i 4 dzieci z różnymi niepełnosprawnościami.

Sytuacja osób starszych

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Warka wynika, że w latach 2017-2019 nieznacznie, acz systematycznie rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym oraz zwiększał się udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 31. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	19 089	19 054	19 011
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3452	3556	3668
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	18,08%	18,66%	19,29%

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce udziela pomocy osobom starszym poprzez wypłacanie zasiłków stałych i innych świadczeń finansowych, współfinansuje pobyt w domach pomocy społecznej i świadczy usługi opiekuńcze dla osób samotnych, potrzebujących pomocy w miejscu zamieszkania.

Nie mniej istotne w przypadku osób w podeszłym wieku są różne formy aktywności. Uczestniczenie w życiu społeczności, dzielenie się doświadczeniem, realizowanie pasji i zainteresowań to antidotum na poczucie wyobcowania i samotność. Takie możliwości stwarzają działające w Gminie Warka kluby

seniora i Uniwersytet Trzeciego Wieku, których działalność obrazuje poniższa tabela.

Tabela 32. Organizacje działające na rzecz Seniorów w Gminie Warka.

Nazwa	Liczba uczestników	Podjęmowane działania
Uniwersytet Trzeciego Wieku	42	Wykłady we wtorki, aerobic dla osób 50+, realizacja projektów z inicjatywy Senioralnej, wycieczki, wyjazdy do teatru, spotkania integracyjne
Klub złotego Wieku	68	Spotkania w czwartki, organizowanie Przeglądu Piosenki Senioralnej, realizacja projektów z Inicjatywy Senioralnej, wycieczki, spotkania integracyjne
Warecki Klub Seniora „Radość z życia”	22	Spotkania we wtorki, spotkania integracyjne, wycieczki
Grupa Senioralna Aktywne Piaseczno KLUB SENIOR+	20	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
Grupa Seniora Złota Reneta z Ostrołęki	28	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
Grupa SPA- Seniorzy Preferują Aktywność Bończa	30	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności, tworzenie Szlaku Jabłkowego
Klub Seniora Młodzi Duchem z Michalczewa KLUB SENIOR +	40	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
Klub Czerwone Jabłuszko z Nowej Wsi	22	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
Klub Seniora Kwitnąca Jabłoń z Konar	20	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
Michałowskie Poziomki	16	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności

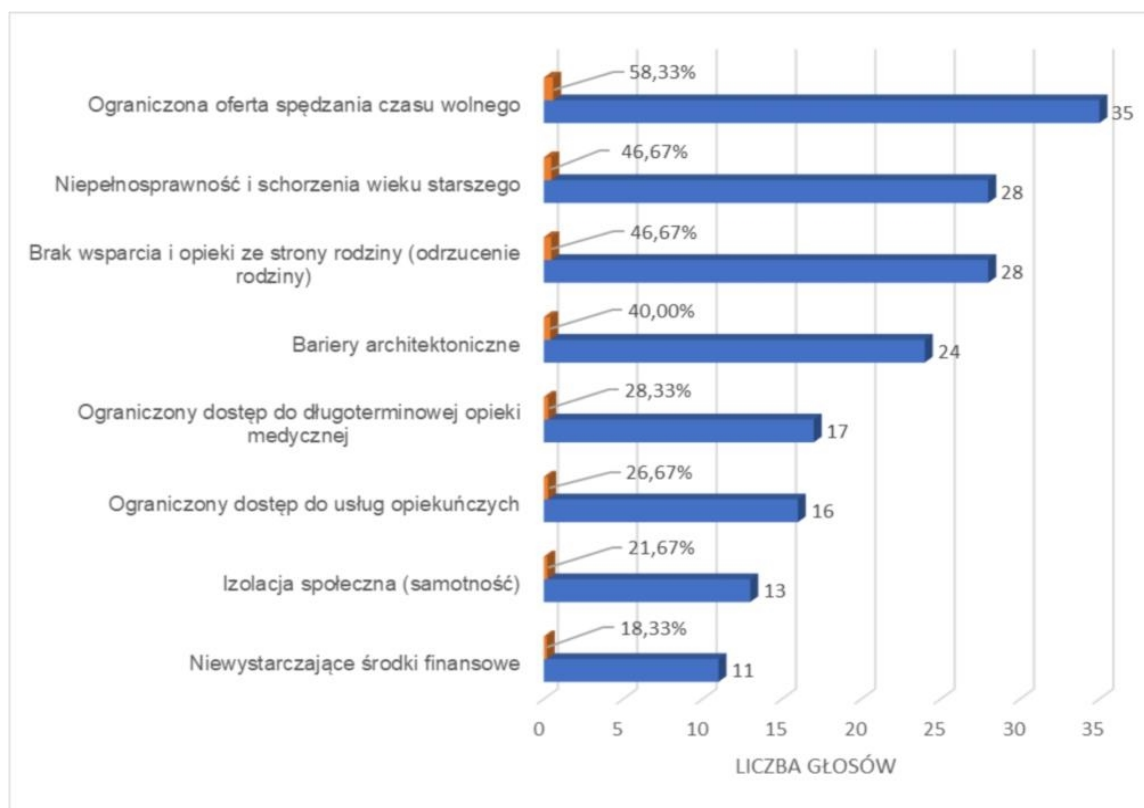
Starówka ze Starej Warki KLUB SENIOR+	40	Realizacja inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności
---------------------------------------	----	---

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że osoby starsze to trzecia grupa wśród najbardziej zagrożonych marginalizacją grup społecznych w gminie.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na niewystarczające środki finansowe, ograniczony dostęp do długoterminowej opieki medycznej, niepełnosprawność i schorzenia wieku starszego oraz izolację społeczną, samotność.

Rozkład uzyskanych odpowiedzi w przeprowadzonej ankiecie ilustruje poniższy wykres.

Rysunek 19. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy Warka?

Sytuacja dziecka i wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie danych źródłowych z placówek edukacyjnych i badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców. Badania te pozwoliły na określenie bazy edukacyjnej i pozalekcyjnej gminy przeznaczonej dla dzieci i młodzieży oraz wskazanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania dziecka.

W Gminie Warka, funkcjonuje 7 szkół podstawowych, 3 szkoły ponadpodstawowe i 3 przedszkola. Każda z nich prowadzi zajęcia socjoterapeutyczne oraz z zakresu terapii pedagogicznej, a także organizuje warsztaty z zakresu zdrowego stylu życia i profilaktyki. W 2019 roku w w/w szkołach przeprowadzone były programy profilaktyczne „Nie pal przy mnie proszę”, „Trzymaj formę”, a także warsztaty dla uczniów i ich rodziców dotyczące zagrożeń związanych z dopalaczami. Wszystkie placówki zapewniają uczniom opiekę w ramach zajęć świetlicowych.

Dzieci i młodzież z terenu gminy Warka mogą korzystać również z zajęć pozalekcyjnych:

W świetlicy opiekuńczo – wychowawczej działającej w Centrum Sportu i Rekreacji w Warce w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Świetlica organizuje zajęcia plastyczne, sportowe, konkursy i wyjazdy, które mają za zadanie pobudzać świadomość społeczną uczestników oraz rozwijać różnorodne pasje. Dzieci codziennie odrabiają lekcje, przygotowują prace domowe pod okiem doświadczonych pedagogów oraz spożywają posiłek regeneracyjny. W 2019 roku do świetlicy uczęszczało 22 dzieci.

W 2019 roku dzieci uczestniczyły ponadto w wielu wydarzeniach i imprezach odbywających się na terenie miasta, gminy oraz w wypoczynku zimowym i letnim w Murzasichle i Jarosławcu. Wspólnie ze studentami UTW wzięły udział w zorganizowanych wycieczkach do Farmy Iluzja i Warszawy.

W świetlicy opiekuńczo – wychowawczej działającej przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Nowej Wsi.

Zajęcia w świetlicy odbywają się 5 razy w tygodniu w godzinach porannych i popołudniowych. Podstawowym celem świetlicy jest profilaktyka środowiskowa polegająca na kształtowaniu pozytywnych postaw osobowych, rozwoju indywidualnych zainteresowań, stworzeniu optymalnych warunków do nauki

i wypoczynku. Codziennie w zajęciach uczestniczy około 20 osób.

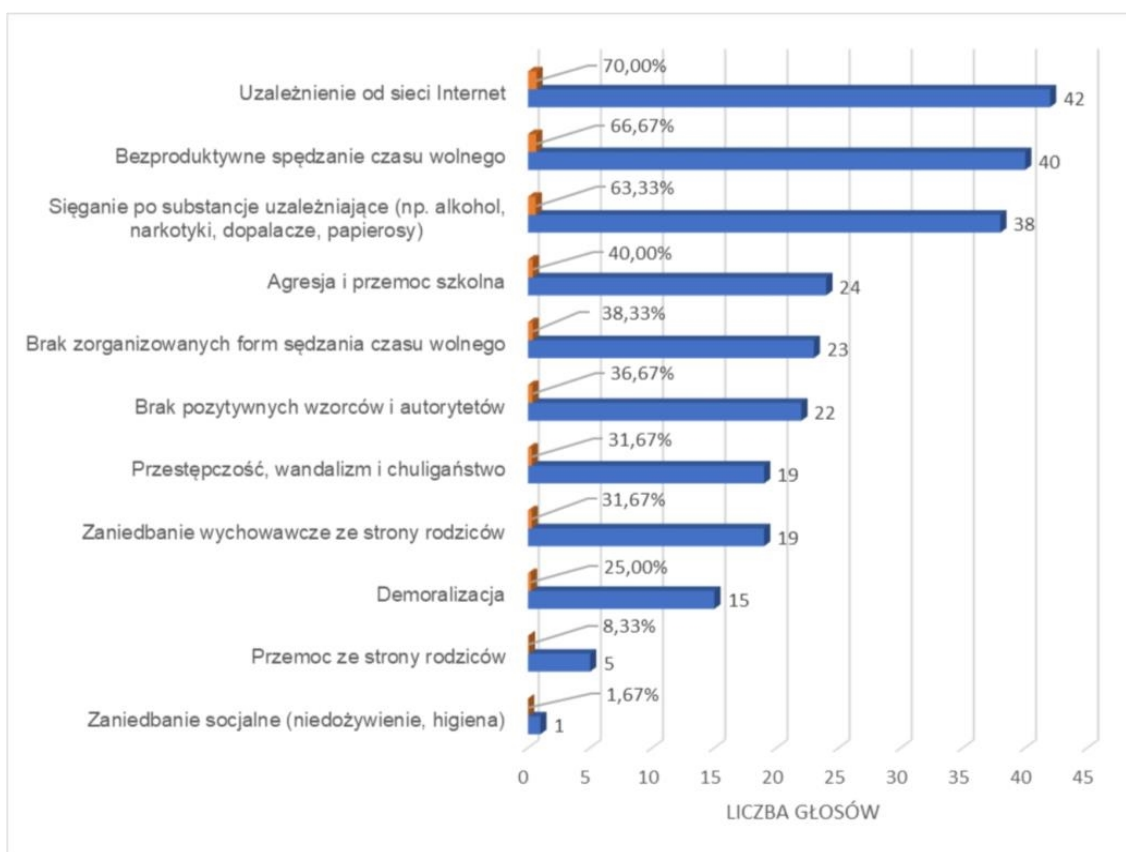
W świetlicy prowadzonej przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Aktywności Lokalnej „Animator”.

Świetlica od poniedziałku do piątku w godzinach 15.30 – 19.30 zapewnia dzieciom i młodzieży z terenu gminy Warka możliwość spędzenia wolnego czasu, a także organizuje czas i liczne zajęcia w celu wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży: rewalidacyjne dla dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, dydaktyczno–wyrównawcze, korekcyjno – kompensacyjne okresie wakacji letnich i ferii zimowych.

Ponadto dzieci i młodzież z terenu Gminy Warka rokrocznie korzystają z szerokiej oferty działających w Warce instytucji kultury: ***Gminnej Jednostki Kultury „Dworek na Długiej”, Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej, Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego***, które organizują liczne warsztaty edukacyjno- profilaktyczne i artystyczne, wycieczki plenerowe, wyjazdy do kina, otwarte wykłady popularno – naukowe dla całych rodzin, warsztaty teatralne dla rodziców z dziećmi, zabawy z historią, zabawy rekreacyjno – sportowe oraz tańce. W 2019 roku w ramach działań profilaktycznych organizowane było „Aktywne Lato w Warce”, „Ferie dookoła Świata w Warce” oraz „Aktywny Dzień Dziecka”. A także z oferty sportowej w Centrum Sportu i Rekreacji i licznych klubów sportowych przy nim działającym.

Pomimo szerokiej oferty dla dzieci i młodzieży, w przeprowadzonych ankietach, mieszkańcy często wskazywali na obszary, które należy poprawić. Jest to, wspomniana wcześniej zbyt mała ilość placów zabaw dla dzieci małych, ciasnota w istniejących na terenie miasta szkołach podstawowych i konieczność

uruchomienia nowej szkoły, przeludnienie na basenie, czy chuligaństwo na skate parku. Respondenci podkreślali brak wykorzystania bazy edukacyjnej w czasie wolnym i brak zajęć pozalekcyjnych w szkołach. Ponadto 19% ankietowanych uważa, że dzieci i młodzież z terenu Gminy Warka są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Badani wskazywali, że nie jest wykorzystywany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży, prawie 67% z nich stwierdziło, że dzieci i młodzież spędzają czas bezproduktywnie, a 70%, że są uzależnione od internetu. Rozkład odpowiedzi z badania ankietowego obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 20. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie Gminy Warka?

Ponad 31% ankietowanych stwierdziło, że w rodzinach z gminy Warka istnieją zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców, a bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych jest bardzo częstym powodem zgłaszania się o pomoc do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce.

W Gminie Warka rodzice mający trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą zgłosić się o pomoc do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, która od 1 grudnia 2017 r. realizuje także zadania wiodącego ośrodka koordynacyjno – rehabilitacyjno – opiekuńczego na powiat grójecki, w ramach programu kompleksowego wspierania rodzin „Za Życiem”.

W ramach swojej działalności poradnia :

- udziela rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka,
- wskazuje właściwe dla dziecka i jego rodziny formy kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej, fizjoterapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej,
- wskazuje jednostki udzielające specjalistycznej pomocy dzieciom,
- organizuje wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- koordynuje korzystanie z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu

Ponadto obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej jest zapisany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz. U. z 2020r.poz.821 z późn. zm.) i spoczywa m. in. na jednostkach samorządu terytorialnego.

Art. 176 w/w ustawy określa zadania własne gminy dotyczące działań związanych z organizacją wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej na terenie gminy, do których należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
  - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 został przyjęty do realizacji Uchwałą Rady Miejskiej w Warce Nr XLII/25/17 z dnia 30 listopada 2017r. Celem programu jest poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin, wzmacnianie ich potencjału rozwojowego. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka, wspieranie rodziców w wychowywaniu dzieci. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury gminy, integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie, a także poprawa funkcjonowania

kobiet w ciąży, w szczególności w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem.

Adresatami Programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Warka:

- przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska
- kobiety w ciąży i ich rodziny
- rodziny, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko.

Od 2013 roku w M – GOPS w Warce pracuje asystent rodziny, który z aktywnym udziałem rodzin i we współpracy z pracownikami socjalnymi opracowuje plany pomocy rodzinie i udziela wsparcia mającego na celu:

- wzmocnienie roli i funkcji rodziny
- pedagogizację rodziców, czyli, dostarczanie wiedzy o procesie wychowania, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, trening umiejętności opiekuńczo - wychowawczych
- podniesienie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego
- podniesienie umiejętności załatwiania spraw urzędowych
- ograniczenie problemu alkoholowego w rodzinach
- pomoc w znalezieniu pracy i podnoszeniu kwalifikacji
- wsparcie emocjonalne i wartościujące

Tabela 33. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Warka w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Liczba rodzin objętych wsparciem	15	19	18
Ilość dzieci w w/w rodzinach	40	43	46

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

Po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu bezpieczeństwa Gmina Warka współfinansuje pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej, co obrazuje tabela poniżej.

Tabela 34. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

	2017	2018	2019
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej:	26	30	33
w tym:			
rodzinna forma pieczy zastępczej	23	25	26
instytucjonalna forma pieczy zastępczej	3	5	7

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

Pieczka zastępcza z definicji ma na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W ramach współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, asystent rodziny bierze udział w Okresowych Ocenach Sytuacji Dziecka Umieszczonego w Pieczy Zastępczej. W trakcie spotkania oceniane są chęci i możliwości rodziców biologicznych z Gminy Warka do przywrócenia opieki nad dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Asystent rodziny współpracuje także z rodzicami, którzy chcą zmienić swoją sytuację życiową tak, aby powrót dzieci do rodziny biologicznej był możliwy.

Świadczenia dla mieszkańców realizowane przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce.

Osoby zgłaszające się do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy w Warce otrzymywały pomoc w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Do form pomocy finansowej między innymi należą:

- zasiłek stały, czyli stałe świadczenie dla osoby niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności
- zasiłek okresowy, czyli świadczenie przyznane na określony czas, z określonego powodu w celu zaspokojenia potrzeb życiowych
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, czyli świadczenie przyznane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej

Do świadczeń niepieniężnych należą:

- praca socjalna
- bilet kredytowany
- składki na ubezpieczenie zdrowotne
- składki na ubezpieczenie społeczne
- pomoc rzeczowa
- sprawienie pogrzebu
- poradnictwo
- interwencja kryzysowa
- schronienie
- posiłek
- niezbędne ubranie
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodku wsparcia i rodzinnych domach pomocy
- specjalistyczne usługi opiekuńcze
- mieszkanie chronione
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia

Dane liczbowe dotyczące udzielonych form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez M-GOPS w latach 2017-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	2019
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ			
Zasiłek stały			
Liczba osób	83	85	83
Kwota świadczeń w złotych	399 644	442 915	471 239
Zasiłek okresowy			
Liczba osób	39	31	29
Kwota świadczeń w złotych	59 195	42 664	42 957
W tym:			
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia			
Liczba osób	10	16	14
Kwota świadczeń w złotych	59 195	21 503	22 789
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby			
Liczba osób	22	12	11
Kwota świadczeń w złotych	33 500	11 417	12 978
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności			
Liczba osób	7	4	4
Kwota świadczeń w złotych	11 925	7 526	7 190
Zasiłek celowy ogółem			
Liczba osób	124	121	131
Kwota świadczeń w złotych	98 718	106 816	112 251

W tym:			
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i domu”			
Liczba osób	74	88	99
Kwota świadczeń w złotych	42 550	49 050	58 400
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej			
Posiłek ogółem			
Liczba osób	101	85	59
Kwota świadczeń w złotych	59 986	43 457	32 404
Schronienie			
Liczba osób	0	1	1
Kwota świadczeń w złotych	0	1 736	2 117
Sprawienie pogrzebu			
Liczba rodzin	6	7	2
Kwota świadczeń w złotych	16 556	18 752	4 311
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej			
Liczba osób	11	17	20
Kwota świadczeń w złotych	389 811	465 461	618 015
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza			
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	15	19	18
Liczba asystentów rodziny	1	1	1

Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	110 725	140 089	178 533
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	15	17	13

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy w Warce

Najwięcej rodzin korzystało w latach 2017-2019 w gminie z pomocy finansowej w postaci zasiłku celowego, w drugiej kolejności z zasiłku stałego.

Zwiększa się liczba osób niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych jest niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych. Z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), osoby takie są kierowane przez M-GOPS do domów pomocy społecznej.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce przyznawał także mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Należą do nich: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłek dla opiekuna, świadczenie rodzicielskie, jednorazowe świadczenie z ustawy „Za życiem” i jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Świadczenia przyznane mieszkańcom gminy Warka w latach 2017-2019.

Rodzaj świadczenia	Liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
1. Zasiłki rodzinne	15 405	15 948	14 371
2. Dodatki do zasiłków	6 307	6 532	6 380
- urodzenie dziecka	99	111	123
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	421	388	366

- samotnego wychowywania dziecka	654	710	701
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	579	616	619
- rozpoczęcia roku szkolnego	1 297	1 494	1 641
- podjęcia nauki przez dziecko poza miejscem zamieszkania	1 452	1 447	1 265
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 805	1 766	1 665
3. Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia	145	157	172
4. Zasiłki pielęgnacyjne	3 339	3 327	3 398
5. Świadczenia pielęgnacyjne	848	895	926
6. Specjalny zasiłek opiekuńczy	67	77	57
7. Zasiłek dla opiekuna	73	46	21
8. Świadczenie rodzicielskie	378	411	322
9. Jednorazowe świadczenie z ustawy „Za życiem”	0	0	2
Ogółem świadczenia wyniosły :	26 562	27 393	25 649

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, rozpoczęcia roku szkolnego i podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Nieco rzadziej przyznawano w gminie dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka oraz kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce realizuje także inne działania z zakresu polityki państwa na rzecz dziecka i rodziny wprowadzane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Są nimi:

- ✓ **Program „Dobry Start”**, czyli 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód. Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia.

Tabela 37. Dane o realizacji programu "Dobry Start" w gminie Warka w latach 2018, 2019.

Świadczenie dobry start	Liczba przyznanych świadczeń	
	2018	2019
	2395	2 496

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

- ✓ **Program „Rodzina 500 +”** to finansowy fundament wsparcia rodzin. Celem programu jest pomoc w wychowywaniu dzieci, a także odwrócenie negatywnego trendu demograficznego w naszym kraju. Ponadto celem programu jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym opieka nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb. Program "Rodzina 500 + wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w Programie „Rodzina 500+”, od 1 lipca 2019 roku

świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Tabela 38. Dane o realizacji Programu "Rodzina 500+" w gminie Warka.

	Liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
Liczba dzieci na które wypłacono świadczenie wychowawcze	3 883	2515	3860
Poniesione z budżetu państwa wydatki na świadczenia wychowawcze	13 865 344,74	13.390.459,60	17.651.106,10

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

✓ **Karta Dużej Rodziny** to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Z dniem 1 stycznia 2019 r. karta przysługuje także rodzicom, którzy w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. Poniższa tabela przedstawia realizację programu w Gminie Warka.

Tabela 39. Realizacja Programu "Karta Dużej Rodziny" w Gminie Warka.

Liczba Kart Dużej Rodziny wydanych w Gminie Warka			
	2017	2018	2019
Liczba rodzin, które złożyły wniosek o Kartę Dużej Rodziny	27	34	172
Liczba osób, którym wydano karty	138	170	409

Dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce

15. Organizacje pozarządowe w Gminie Warka

W chwili obecnej na terenie gminy Warka istnieje 56 organizacji pozarządowych, których działania istotnie wpływają na funkcjonowanie i promocję Gminy. Znaczną aktywność wykazują funkcjonujące na terenie Gminy Warka koła gospodyń wiejskich, które zawsze licznie i chętnie biorą udział we wszystkich wydarzeniach organizowanych w Gminie. Dużo jest także klubów i stowarzyszeń sportowych, które upowszechniają kulturę fizyczną i sport wśród mieszkańców Gminy. Jak wykazuje poniższa tabela i wypowiedzi respondentów zbyt mało jest organizacji działających na rzecz ochrony zdrowia i osób niepełnosprawnych, a także tych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Tabela 40. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie Warka.

I.p	Nazwa organizacji	Adres	Obszar działania	Charakterystyka podejmowanych działań
1	Uczniowski Klub Sportowy OLIMPIC Warka	ul. Zawadzkiego 5	Sport, kultura fizyczna dla dzieci i dorosłych	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie pływania
2	Klub Sportowy „Warka”	ul. Nowy Zjazd 8		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie piłki nożnej
3	Klub Sportowy „PUŁASKI” Warka	ul. Warszawska 45/20		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie siatkówki

4	Wareckie Towarzystwo Siatkówki „WARKA”	Os. XXXV-lecia PRL 1/32		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie siatkówki
5	Klub Sportowy „Start Pułaski Warka”	ul. Grójecka 52		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie lekkoatletyki
6	Uczniowski Klub Sportowy EMOTION	ul. Warszawska 45		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie tańca
7	Wędkarski Klub Sportowy „Pilica Warka 38”	ul. Warszawska 45		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie wędkarstwa
8	Stowarzyszenie Warecki Klub Strzelecki	ul. Nowy Zjazd 8		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie strzelectwa
9	Klub Kajakowy Korek	ul. Marii Konopnickiej 7		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie kajakarstwa
10	Klub Sportowy Rowerowawarka	ul. Wysockiego 18		Sport - Rowery
11	Klub Żołnierzy Rezerwy Lok im. Płk. Piotra Wysockiego w Warce	ul. Nowy Zjazd 8		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie strzelectwa
12	Polski Związek Wędkarski – Koło nr 39 MZPOW Warka	ul. Pułaskiego 2		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie wędkarstwa
13	Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji Sportów Konnych Equisport	Łąkowa 1		Rozwijanie i propagowanie sportów konnych
14	Uczniowski Klub Sportowy Wysocki	ul. Polna 19		Sport dzieci i młodzieży
15	Stowarzyszenie Smart Racing Team	Konary 131		Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w zakresie sportów motorowych

15	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Aktywności Lokalnej „ANIMATOR”	Laski 20	Działania na rzecz dzieci i młodzieży	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych w czasie pozalekcyjnym, celem przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
16	Stowarzyszenie 3rzymajmy się razem	Os. Ks.mazowieckich 7/55		Aktywizacja społeczności, działanie na rzecz dzieci i młodzieży
17	Stowarzyszenie gospodarstw szkoleniowych w Nowej Wsi	Nowa Wieś 70A		Pomoc w udostępnianiu miejsc na szkolenia praktyczne dla uczniów w gospodarstwach członków stowarzyszenia
18	Stowarzyszenie W.A.R.K.A. Wizja Aktywność Rozrywka Kultura Alternatywa	ul. Gośniewska 46	Działalność na rzecz regionu	Aktywizacja lokalnej społeczności i promocja regionu
19	Lokalna Organizacja Turystyczna Warkocz Pilicy	ul. Kazimierza Pułaskiego 24		Promocja regionu - turystyka
20	Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze Oddział im. W. Krawczyka Warka	ul. Warszawska 26		Promocja regionu - turystyka
21	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stara Warka	Stara Warka 13		Aktywizacja społeczności wiejskiej
22	Towarzystwo Miłośników Miasta Warki im. Kazimierza Pułaskiego	ul. Warszawska 45		Promocja i rozwój społeczno-gospodarcza, kulturalna oraz turystyczno-krajoznawcza
23	Fundacja Młodzi dla Warki	ul. Franciszkańska 21	Działalność charytatywna	Działania charytatywne

24	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Warce	Piotra Wysockiego 12	Opieka zdrowotna	Zapewnienie opieki zapobiegawczo-leczniczej
25	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych Tęcza	ul. Grójecka 11	Osoby z niepełnosprawnością	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
26	Stowarzyszenie Dobromocni	Parkowa 74c	Organizacje patriotyczne	Kształtowanie postaw patriotycznych
27	Związek Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych Koło Warka	Ostrołęka		Patriotyzm lokalny
28	Fundacja Na Rzecz Inicjatyw Pracowniczych	ul. Pułaskiego 2		Organizacje branżowe
29	Stowarzyszenie Centrum Nowych Technologii	ul. Gośniewska 46	Organizacja branżowa	
30	BROW-TRANS Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych	ul. Obwodowa 1	Organizacja branżowa	
31	Związek Sądowników Mazowska Oddział Gminny w Warce	pl. Stefana Czarnieckiego 1	Reprezentowanie potrzeb i interesów zawodowych sędziów	
32	Związek zawodowy pracowników rolniczych przy "DANKO" Hodowla roślin Sp. z o.o. Zakład Hodowli Roślin	Laski	Obrona praw i interesów pracowników	
33	Kółko rolnicze w Konarach	Konary	Obrona praw i interesów zawodowych, materialnych, socjalnych i kulturalnych Rolników	

34	Stowarzyszenie Działkowców ŁĄKOWA	Warszawska 21		Reprezentowanie interesów właścicieli działek rekreacyjnych we współpracy z władzami samorządowymi, organami administracji publicznej oraz innymi instytucjami
35	„Klub Hodowców Krymki Polskiej”	Brzezinki 16	Ochrona przyrody	Ochrona przyrody i zrównoważonego rozwoju
36	Stowarzyszenie Analityków Technicznych Rynków Finansowych	Długa 35		Propagowanie i rozpowszechnianie wiedzy z zakresu analizy technicznej rynków finansowych
37	Stowarzyszenie Nasze Czasy	ul. Piotra Wysockiego 7		Działalność na rzecz wspierania rozwoju demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego
38	Ochotnicza Straż Pożarna w Laskach	Wspólna 4/1	Służby ratownicze	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
39	Ochotnicza Straż Pożarna w Michalczewie	Michalczew 20		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
40	Ochotnicza Straż Pożarna w Michałowice Dolnym	Michałów Dolny 11		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
41	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Wsi	Nowa Wieś 13		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach

				ratowniczych.
42	Ochotnicza Straż Pożarna w Opoźdzewie	Opoźdzew 14		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
43	Ochotnicza Straż Pożarna w Ostrołęce	Ostrołęka 4		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
44	Ochotnicza Straż Pożarna w Piasecznie	Piaseczno 28		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
45	Ochotnicza Straż Pożarna w Warce	Farna 2		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
46	Ochotnicza Straż Pożarna w Grzegorzewicach	Grzegorzewice 33		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
47	Ochotnicza Straż Pożarna w Gąskach	Gąski 8		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
48	Ochotnicza Straż Pożarna w Konarach	Konary 33		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, branie udziału w akcjach ratowniczych.
49	Ochotnicza Straż Pożarna w Brankowie	Branków 56		Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom,

				branie udziału w akcjach ratowniczych.
50	Koło Gospodyń Wiejskich w Bończy		Organizacje aktywizujące środowisko lokalne	Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
51	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi			Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
52	Koło Gospodyń Wiejskich w Brankowie			Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
53	Koło Gospodyń Wiejskich w Magierowej Woli "Babeczki z rodzinami"	Magierowa Wola 64		Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
54	Koło Gospodyń Wiejskich "Ale Laski"	Laski		Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
55	Koło Gospodyń Wiejskich "Wolanki"	Wola Palczewska 18		Aktywizacja społeczności, rozwój przedsiębiorczości kobiet
56	STOWARZYSZENIE MADE IN BOŃCZA	Bończa 68		Aktywizacja i integrowanie środowiska lokalnego

Dane Urzędu Miejskiego w Warce

II CZĘŚĆ ANALITYCZNA

Jedną z najpowszechniej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Polega ona na zbadaniu silnych i słabych stron podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.

- słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.

- szanse (zewnątrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

- zagrożenia (zewnątrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

Zgromadzone w części diagnostycznej dane pozwoliły na przeprowadzenie analizy SWOT dla Gminy Warka.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • stabilny i duży udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta; • lokalne instytucjonalne zasoby; • doświadczenie i aktywność podmiotów w zakresie pozyskiwania środków oraz umiejętność realizacji programów; • atrakcyjność terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe na terenie Gminy i regularny wzrost liczby nowych inwestycji mieszkaniowych • duża aktywność gospodarcza mieszkańców, szczególnie w sektorze rolnictwa • duże możliwości podejmowania prac sezonowych • bliskość dużych miast • wzrost zainteresowania mieszkańców zdrowych trybem życia • bogata infrastruktura sportowa i kulturalna • atrakcyjne położenie geograficzne, korzystne walory turystyczno – krajobrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający stan i tempo rozwoju budownictwa socjalnego i komunalnego; • niewystarczający stopień zniwelowania barier funkcjonalnych i urbanistycznych w przestrzeni miejskiej; • mała liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony zdrowia , osób z niepełnosprawnością, rozwijających potencjał dzieci i młodzieży • niewystarczająco efektywna współpraca międzysektorowa między podmiotami gospodarczymi, instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, NGO i samorządem lokalnym • duży dostęp do alkoholu, brak kultury picia, brak skutecznych działań w celu zapobiegania alkoholizmowi, niewystarczające działania terapeutyczne i lecznicze w Gminie • migracja zarobkowa, zwłaszcza młodych, wykształconych osób, brak atrakcyjnych miejsc pracy na

<p>i występujące obszary krajobrazu chronionego, liczne szlaki turystyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczne i różnorodne zasoby dziedzictwa kulturowego oraz miejsc tradycji historycznej • angażowanie się mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych zagrożeń • aktywność organizacji lokalnych, działalność kół gospodyń wiejskich • duża liczba działań aktywizujących osoby starsze, działalność klubów seniora • podejmowanie przez Gminę działań na rzecz wyrównywania szans dla osób z niepełnosprawnością, prowadzenie działań profilaktycznych zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych poprzez opiekę wytnieniową, WTZ i poradnictwo, pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel • prowadzenie poradnictwa, grup wsparcia i podejmowanie interwencji w zakresie 	<p>lokalnym rynku</p> <ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięta komunikacja lokalna w gminie • brak placówek wsparcia dziennego w Gminie dla dzieci i młodzieży • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych, niewykorzystanie dostępnej bazy edukacyjnej i sportowej • przeludnienie szkół w mieście, brak żłobka, zbyt mała ilość przedszkoli i miejsc dla dzieci • zbyt mała ilość lekarzy specjalistów, długi okres oczekiwania na wizytę u lekarza, niewystarczająca ilość działań profilaktycznych w obszarze ochrony zdrowia • brak wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, brak psychiatry, zbyt mała ilość psychologów, brak specjalistycznych usług opiekuńczych • brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością, • niska świadomość społeczna
--	--

<p>przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wspierania rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi</p>	<p>dotycząca osób chorych i niepełnosprawnych,</p>
<p style="text-align: center;">SZANSE</p>	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> •wdrażanie nowoczesnych strategii pomocowych i podniesienie poziomu świadomości społecznej, w tym w zakresie potrzeby profilaktyki i zdrowego stylu życia; •wsparcie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programów •samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne; •rozwój infrastruktury kolejowej, szybszy dojazd do dużych aglomeracji miejskich, bliskość stacji kolejowej •pozyskiwanie środków zewnętrznych w celu realizacji przedsięwzięć z zakresu polityki społecznej •rosnący poziom wykształcenia i świadomości społecznej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> •pogorszenie sytuacji na rynku pracy •negatywny wpływ pandemii na kondycję zdrowia psychicznego społeczeństwa; •ograniczenie środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację programów profilaktyki społecznej, wsparcia seniorów, osób z niepełnosprawnością; •ograniczenie środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury i wsparcie samorządów •migracja zwłaszcza młodych wykształconych osób; •spadek dochodów ludności i wzrastająca liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom bezrobocia wśród mieszkańców 	
---	--

Na podstawie przeprowadzonej analizy można wskazać kluczowe problemy do rozwiązania, atuty, które posiada Gmina Warka i szanse, które przed nią stoją. Co obrazuje poniższy schemat:

Kluczowe problemy do rozwiązania

- niezadowalający instytucjonalny poziom ochrony zdrowia, mała ilość organizacji pozarządowych zajmujących się dziedziną ochrony zdrowia i osobami z niepełnosprawnością
- zauważalny problem nadużywania alkoholu wśród mieszkańców, brak specjalistycznego poradnictwa w tym zakresie
- zbyt mała baza szkół, przedszkoli i żłobków, niedostateczne wykorzystanie istniejącej infrastruktury sportowej i szkolnej, brak oferty rozwijania umiejętności i spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży

Atuty

- atrakcyjne położenie geograficzne, dobre warunki pod względem turystycznym
- rozbudowana infrastruktura kulturalna, sportowa,
- aktywność społeczności lokalnej ramach działalności gospodarczej i organizacji pozarządowych
- bliskość dużych miast

Szanse rozwojowe

- rozwój infrastruktury kolejowej łączącej Gminę Warka z dużymi miastami
- dostępność zewnętrznych środków finansowania na realizację programów społecznych

III CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Przeprowadzona na podstawie danych źródłowych i ankiet wśród mieszkańców diagnoza problemów społecznych na terenie gminy oraz analiza SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Warka na lata 2021-2030. Zostały one przedstawione w formie wizji, misji, celów i kierunków działań.

1. WIZJA

Wizja z definicji jest pożądanym obrazem przyszłości.

Wizja Gminy Warka sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy na lata 2021-2030, jest następująca:

Gmina Warka to miejsce zapewniające wszystkim mieszkańcom warunki dobrego życia, aktywnego spędzania czasu w zgodzie z naturą i wsparcie w pokonywaniu trudności. Dzieje się tak dzięki owocnej współpracy instytucji i społeczeństwa lokalnego.

2. MISJA

Misja wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje Gminy i w ramach Strategii Rozwiązywania Programów Społecznych Gminy Warka na lata 2021 – 2030 brzmi następująco:

Wykorzystanie aktywności mieszkańców, zasobów instytucji i organizacji pozarządowych, wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności w celu osiągnięcia wysokiej jakości życia i ograniczenia marginalizacji osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wskazane w Strategii rozwiązywania problemów społecznych cele strategiczne i operacyjne stanowią podstawę do podejmowania konkretnych działań oraz umożliwiają wprowadzenie programów, które pragniemy zrealizować. Określenie działań jest ściśle związane z przedstawioną diagnozą Gminy Warka, analizą stwierdzonych problemów i wynika z postawionych celów, do których należą:

CEL STRATEGICZNY	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI MONITORINGU
<p>I. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I PODNOSZENIE AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW</p>	<p>1. Dostosowanie jakości usług społecznych, edukacyjnych, kulturowych i ochrony zdrowia do potrzeb mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych i lekarzy specjalistów oraz przeprowadzanie akcji profilaktycznych - zwiększenie i dostosowanie oferty ochrony zdrowia dla starszych mieszkańców - zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej, tworzenie żłobków - promowanie i upowszechnianie kultury fizycznej, rekreacji i aktywnego wypoczynku wśród dzieci i młodzieży poprzez lepsze wykorzystanie bazy sportowej w Gminie. - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, zajęć do rozwijania talentu młodych ludzi <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w celu rozwoju życia społecznego w Gminie - rozwój i lepsze wykorzystanie świetlic wiejskich i innych zasobów lokalnych - podnoszenie jakości usług publicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba lekarzy specjalistów - czas oczekiwania na wizytę lekarską - liczba akcji profilaktycznych z zakresu ochrony zdrowia - liczba żłobków - liczba miejsc w przedszkolach - liczba szkół - liczba zajęć pozalekcyjnych w szkołach - liczba dzieci biorących udział w zajęciach sportowych - liczba świetlic wiejskich - liczba akcji promocyjnych Gminy Warka - liczba mieszkań komunalnych i socjalnych <ul style="list-style-type: none"> - liczba mieszkań chronionych - cena za m mieszkania - liczba osób bezrobotnych - liczba podmiotów gospodarczych - liczba organizacji pozarządowych

		<ul style="list-style-type: none"> - promocja Gminy Warka jako miejsca przyjaznego mieszkańcom, ukazania walorów Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba klubów seniora - liczba miejsc pracy chronionej - liczba inwestycji miejskich - liczba uczestników programów na rzecz osób z niepełnosprawnością - liczba punktów poradnictwa psychologicznego i specjalistycznego w Gminie - liczba osób korzystających z punktów poradnictwa specjalistycznego w Gminie - liczba autobusów kursujących lokalnie w Gminie
	2. Rozwój budownictwa komunalnego	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie taniego budownictwa - odnowa zdegradowanych zasobów mieszkaniowych - tworzenie mieszkań chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokość środków przeznaczonych na pomoc finansową i rzeczową osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej - liczba zrealizowanych programów osłonowych, integracyjnych i pomocowych w Gminie Warka - liczba przeprowadzonych kampanii profilaktycznych - liczba przeprowadzonych szkoleń dla sprzedawców
	3. Wspieranie i promocja postaw prospołecznych	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie zachęt i atrakcyjnych warunków dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy - promocja aktywności obywatelskiej i innowacji społecznych - realizacja projektów i inicjatyw oddolnych - podejmowanie działań aktywizujących starszych mieszkańców Gminy - wspieranie podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych, tworzących miejsca pracy chronionej - ograniczenie barier architektonicznych i zwiększanie dostępności usług dla osób z 	

	<p>niepełnosprawnością</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział w programach wspierających seniorów i osoby z niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie zdrowego trybu życia i ochrony zdrowia - liczba działań kulturalnych i oświatowych przeprowadzonych na rzecz promowania zdrowego trybu życia - liczba wykroczeń i przestępstw związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków i przemocą w rodzinie - liczba sporządzonych niebieskich kart - liczba działających grup wsparcia
<p>4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i rozwojowi patologii społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami - zwiększenie dostępności wsparcia psychologicznego dla mieszkańców, - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin mających trudności opiekuńczo - wychowawcze - usprawnienie komunikacji lokalnej i dostępności do usług i urzędów - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. - realizacja programów osłonowych, integracyjnych i pomocowych dla 	

		<p>najuboższych mieszkańców gminy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie kampanii profilaktycznych dotyczących uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień, także od internetu wśród dzieci i młodzieży - wzmocnienie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizowanie szkoleń dla sprzedawców alkoholu - wspieranie podmiotów działających w obszarze promocji zdrowego trybu życia, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień - zwiększenie profilaktyki prozdrowotnej w szkołach - wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez organizację działań kulturalnych i oświatowych na jej rzecz - monitorowanie zagrożeń mogących prowadzić do wystąpienia zjawisk patologicznych na terenie gminy. - organizacja grup wsparcia	
--	--	---	--

CZAS REALIZACJI DZIAŁAŃ	Działania ciągle w latach 2021-2030		
PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	SPZOZ w Warce Placówki edukacyjne w Warce M-GOPS w Warce Placówki kultury i sportu Urząd Miejski w Warce		
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	budżet lokalny i centralny fundusze zewnętrzne organizacje pozarządowe		
II. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO GMINY WARKA	1. Wykorzystanie zasobów historycznych Gminy	<ul style="list-style-type: none"> - promocja świadomości historycznej i kulturowej wśród mieszkańców - wspieranie podmiotów działających na rzecz rozwoju kultury regionu i zachowania pamięci historycznej - zwiększenie działań edukacyjnych dotyczących budowania świadomości lokalnej historii wśród dzieci i młodzieży organizowanie konkursów i imprez dotyczących kultury regionu 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kampanii, akcji i działań promujących historię i kulturę lokalną - liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz lokalnej kultury i historii - liczba miejsc na łonie natury do uprawiania sportu i rekreacji - liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz sportu, rekreacji i zdrowego trybu życia - liczba imprez sportowych i innych promujących region i zdrowy tryb życia - liczba akcji zwiększających świadomość

	<p>2. Zwiększenie dostępności do atrakcji krajobrazowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa i zwiększenie infrastruktury do spędzania wolnego czasu na łonie natury – stworzenie kąpieliska, plaży, przystani, aby jak najlepiej wykorzystać walory Gminy - wspieranie podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych działających w zakresie rozwoju turystyki, zdrowego trybu życia, rekreacji - promocja doliny rzeki Pilica i obszarów Natura 2000 - organizacja imprez promujących region i bogactwo kulturalne Gminy 	<p>społeczną z zakresu ekologii</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba programów ułatwiających dostosowanie domów do odnawialnych źródeł energii i liczba mieszkańców biorących w nich udział - liczba inwestycji z zakresu ekologii podejmowanych przez Gminę - liczba zajęć i akcji promujących zachowania proekologiczne organizowane dla dzieci
	<p>3. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie akcji zwiększających świadomość ekologiczną z zakresu segregacji odpadów, ekologicznych źródeł ciepła i odnawialnych źródeł energii - udział Gminy w programach poprawiających jakość powietrza i czystość ekologiczną Gminy - edukacja dzieci i młodzieży dotycząca ekologii, udział szkół i przedszkoli w kampaniach na tę rzecz 	
<p>CZAS REALIZACJI DZIAŁAŃ</p>	<p>Działania ciągłe w latach 2021-2030</p>		

<p>PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Urząd Miejski w Warce - M-GOPS w Warce -szkoły -organizacje pozarządowe - Placówki kultury i sportu 		
<p>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</p>	<p>Budżet lokalny i centralny</p> <p>Fundusze zewnętrzne</p>		
<p>III. WZROST KONKURENCYJN OŚCI GOSPODARCZEJ I INWESTYCYJNEJ GMINY</p>	<p>1. Promocja Gminy jako miejsca przyjaznego przedsiębiorcom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie doskonałego położenia geograficznego i komunikacyjnego dla przedsiębiorców - wprowadzanie zachęt dla inwestorów chcących tworzyć nowe miejsca pracy - wspieranie samozatrudnienia - wspieranie i promocja rozwoju transportu kolejowego i lokalnego - wspieranie tworzenia i działalności lokalnych organizacji branżowych - rozbudowa infrastruktury technicznej, kanalizacji, poprawa jakości dróg lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba akcji promocyjnych na rzecz promowania Gminy - liczba podmiotów gospodarczych w Gminie - liczba osób bezrobotnych w Gminie - liczba połączeń komunikacyjnych w Gminie - liczba organizacji branżowych w Gminie - liczba inwestycji drogowych i infrastruktury w Gminie
<p>CZAS REALIZACJI DZIAŁAŃ</p>	<p>Działania ciągle w latach 2021-2030</p>		

PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ	Urząd Miejski w Warce - M-GOPS w Warce -szkoły -organizacje pozarządowe - Placówki kultury i sportu
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet lokalny i centralny Fundusze zewnętrzne

4. MONITOROWANIE REALIZACJI, EWALUACJA STRATEGII

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy na lata 2021-2030 będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Zespół Oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół Oceniający, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie, Burmistrzowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także, jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

5. PROGNOZA ZMIAN

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy poziomu ochrony zdrowia mieszkańców
- zwiększenia ilości organizacji pozarządowych zajmujących się dziedziną zdrowia, zdrowego trybu życia i osobami z niepełnosprawnością
- zmniejszenia problemu alkoholowego w Gminie
- zwiększenia ofert poradnictwa specjalistycznego dla osób wymagających wsparcia
- lepszego wykorzystania istniejącej bazy edukacyjnej, sportowej i kulturalnej w celu zwiększenia jej dostępności dla dzieci i młodzieży
- przyciągnięcia nowych inwestorów, stworzenia lokalnych miejsc pracy,
- poprawy jakości życia mieszkańców,
- zwiększenia świadomości ekologicznej i prozdrowotnej mieszkańców
- zwiększenia świadomości historycznej i kulturalnej mieszkańców
- przyciągnięcia nowych mieszkańców, gotowych zakładać w Gminie Warka swoje rodziny i zatrzymania migracji młodych osób
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- wykorzystania potencjału młodzieży
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,

- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

6. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii.

Posiadanie nakładów finansowych to jeden z warunków realizacji założonych celów Strategii Rozwoju Gminy Warka na lata 2021-2030. Finansowanie zadań zawartych w w/w. dokumencie będzie odbywać się z różnych źródeł. Podstawowe źródła, z których może korzystać samorząd lokalny to: budżet jednostki samorządu terytorialnego (środki własne), budżet powiatu i województwa, budżet państwa (dotyczy realizacji zadań nałożonych na gminy ustawowo), środki zewnętrzne (środki Unii Europejskiej np. pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego oraz wielu innych Programów, które będą odpowiadać konkretnym działaniom), środki stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych, inne źródła.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2021-2030 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, jak i tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w Gminie Warka. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Rozwiązywanie problemów społecznych powinno być elementem zintegrowanego systemu i mieć charakter partnerski w stosunku do administracji, szczególnie na poziomie lokalnym. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy Warka, współpracuje z różnymi podmiotami z obszaru pomocy społecznej, a często koordynuje działania w tym zakresie. Zadaniem pomocy społecznej, jako instytucji polityki społecznej państwa jest wsparcie osób i rodzin w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić. Odgórnie kształtowana polityka w zakresie pomocy społecznej określa kierunki działania, przygotowuje koncepcje, opracowuje mechanizmy, wskazuje narzędzia, kolejno monitoruje ich wdrażanie. Każda gmina ma swoje specyficzne uwarunkowania. Koniecznością jest ciągłe przystosowywanie się do zmieniającego się otoczenia, przepisów prawnych, jak i do ciągle rosnących potrzeb i oczekiwań ze strony potencjalnych odbiorców. Obecnie kluczowym czynnikiem warunkującym sprawne i skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest jakość świadczonych usług. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Warka na lata 2021 – 2030 przyczyni się do wdrożenia w Warce nowoczesnego modelu polityki społecznej mającego pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy.

SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

- Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Warka za 2018 rok.
- Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Warka za 2019 rok.
- Raport o stanie Gminy Warka za 2019 rok.
- Sprawozdanie o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej Typ: MZ-11 Rok: 2019.
- System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Warka na lata 2014 – 2020 .
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Warka na lata 2016 –2020.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Warka na lata 2017 – 2020.
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Warka na lata 2017 -2020.
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Warka na lata 2016 – 2023.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.
- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Warka na lata 2014-2020.
- Program osłonowy w Gminie Warka w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Warka na lata 2014 – 2020.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Warka na rok 2020.
- Program Rewitalizacji Gminy Warka na lata 2016 - 2023.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020.

WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW

TABELA 1. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY W LATACH 2017-2019.....	19
TABELA 2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI GMINY W LATACH 2017-2019.....	20
TABELA 3. RUCH MIGRACYJNY LUDNOŚCI W LATACH 2017-2019.....	20
TABELA 4. INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA MIESZKAŃCÓW GMINY W LATACH 2018-2019.....	22
TABELA 5. STAN BEZROBOCIA W GMINIE W LATACH 2017-2019.....	23
TABELA 6. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I W KRAJU W LATACH 2017-2019.	23
TABELA 7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W GMINIE W 2019 ROKU.....	25
TABELA 8. ZASOBY MIESZKANIOWE W GMINIE W LATACH 2017-2019.....	27
TABELA 9. DODATKI MIESZKANIOWE PRZYZNANE W GMINIE W LATACH 2017-2019.....	28
TABELA 10. SZKOŁY PODSTAWOWE: KLASY I-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ.....	29
TABELA 11. PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH.....	29
TABELA 12. PRZYJĘCIA PACJENTÓW W SZPOZ W WARCE.....	40
TABELA 13. ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ, PRAKTYKI LEKARSKIE I APTEKI W GMINIE W 2019R.....	41
TABELA 14. SCHORZENIA STWIERDZONE U DZIECI I MŁODZIEŻY W WIEKU 0-18 LAT W 2019R.....	42
TABELA 15. SCHORZENIA DIAGNOZOWANE U PACJENTÓW W WIEKU 19 I WIĘCEJ LAT KORZYSTAJĄCYCH Z POZ W GMINIE W 2019R.	43
TABELA 16. ZESTAWIENIE CZYNNOŚCI PODEJMOWANYCH PRZEZ FUNKCJONARIUSZY KOMISARIATU POLICJI W WARCE.....	45
TABELA 17. WYDATKI NA POMOC MIESZKAŃCOM W GMINIE WARKA W LATACH 2017-2019.....	48
TABELA 18. BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE W LATACH 2017-2019.....	49
TABELA 19. CHARAKTERYSTYKA OSÓB ZGŁASZAJĄCYCH SIĘ DO M-GOPS W WARCE.....	52
TABELA 20. LICZBA RODZIN I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY M-GOPS Z POWODU BEZDOMNOŚCI W LATACH 2017-2019.....	55
TABELA 21. LOKALNY RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ DZIAŁALNOŚĆ GKRPA W LATACH 2017-2019 W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE.....	57
TABELA 22. ŚRODKI FINANSOWE PRZEZNACZONE W GMINIE W LATACH 2017-2019 NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ ORAZ PRZEMOCY W RODZINIE.....	58
TABELA 23. DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ GKRPA W WARCE.....	59
TABELA 24. DZIAŁALNOŚĆ PUNKTU KONSULTACYJNEGO W WARCE.....	60
TABELA 25. LICZBA PROWADZONYCH "NIEBIESKICH KART".....	63
TABELA 26. DZIAŁANIA ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO I GRUP ROBOCZYCH.....	64
TABELA 27. RODZINY DOTKNIĘTE PRZEMOCĄ, KTÓRE SKORZYSTAŁY ZE WSPARCIA M-GOPS W WARCE.....	65
TABELA 28. RODZINY W GMINIE KORZYSTAJĄCE Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2017-2019.....	68

TABELA 29. ORZECZENIA WYDANE PRZEZ POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZĘKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA MIESZKAŃCÓW GMINY WARKA W LATACH 2017-2019.	68
TABELA 30. DOFINANSOWANIE REHABILITACJI PRYZNANE MIESZKAŃCOM GMINY WARKA W LATACH 2017- 2019.	69
TABELA 31. OSOBY W WIEKU POPRODUKCYJNYM W STRUKTURZE LUDNOŚCI GMINY W LATACH 2017-2019. ..	71
TABELA 32. ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ SENIORÓW W GMINIE WARKA.	72
TABELA 33. LICZBA RODZIN OBJĘTYCH WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY W GMINIE WARKA W LATACH 2017-2019.	79
TABELA 34. LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ.	80
TABELA 35. FORMY WSPARCIA UDZIELANEGO W GMINIE PRZEZ M-GOPS W LATACH 2017-2019	82
TABELA 36. ŚWIADCZENIA PRYZNANE MIESZKAŃCOM GMINY WARKA W LATACH 2017-2019.	84
TABELA 37. DANE O REALIZACJI PROGRAMU "DOBRY START" W GMINIE WARKA W LATACH 2018, 2019.	86
TABELA 38. DANE O REALIZACJI PROGRAMU "RODZINA 500+" W GMINIE WARKA.	87
TABELA 39. REALIZACJA PROGRAMU "KARTA DUŻEJ RODZINY" W GMINIE WARKA.	88
TABELA 40. WYKAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W GMINIE WARKA.	88
RYSUNEK 1. PODZIAŁ RESPONDENTÓW ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ.	6
RYSUNEK 2. PODZIAŁ RESPONDENTÓW ZE WZGLĘDU NA WIEK.	7
RYSUNEK 3. PODZIAŁ RESPONDENTÓW ZE WZGLĘDU NA ZAWÓD	7
RYSUNEK 4. PODZIAŁ RESPONDENTÓW ZE WZGLĘDU NA WYKSZTAŁCENIE.	7
RYSUNEK 5. JAKIE PANI/PANA ZDANIEM SĄ GŁÓWNE POWODY BEZROBOCIA W GMINIE WARKA?	24
RYSUNEK 6. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE EDUKACJI UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	30
RYSUNEK 7. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE SPORTU I KULTURY UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	34
RYSUNEK 8. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE OPIEKI ZDROWOTNEJ UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	44
RYSUNEK 9. JAK OCENIA PANI/PAN POZIOM BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE GMINY WARKA?	47
RYSUNEK 10. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	47
RYSUNEK 11. JAKIE OSOBY, RODZINY, GRUPY MIESZKAŃCÓW GMINY WARKA SĄ NAJBARDZIEJ PANI/PANA ZDANIEM ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM?	53
RYSUNEK 12. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE RODZIN UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	54
RYSUNEK 13. JAK PANI/PAN OCENIA SKALĘ WYSTĘPOWANIA W GMINIE WARKA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ TJ. ALKOHOLIZMU, NARKOMANII, ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH?	61

RYSUNEK 14. JAKIE SĄ WEDŁUG PANI/PANA PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA UZALEŻNIEŃ?	62
RYSUNEK 15. CZY W PANI/PANA NAJBLIŻSZYM OTOCZENIU WYSTĘPUJE ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE? ..	66
RYSUNEK 16. JAKIE SĄ WEDŁUG PANI/PANA PRZYCZYNY PRZEMOCY DOMOWEJ?	66
RYSUNEK 17. JAKIE DZIAŁANIA BYŁYBY NAJSKUTECZNIEJSZE WOBEC OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ?	67
RYSUNEK 18. Z JAKIMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI NAJCZĘŚCIEJ SPOTYKAJĄ SIĘ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE NA TERENIE GMINY WARKA?	70
RYSUNEK 19. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE OSÓB STARSZYCH UWAŻA PANI/PAN ZA NAJWAŻNIEJSZE NA TERENIE GMINY WARKA?	73
RYSUNEK 20. JAKIE NEGATYWNE ZJAWISKA ODNOSZĄCE SIĘ DO DZIECI I MŁODZIEŻY DOSTRZEC MOŻNA NAJCZĘŚCIEJ NA TERENIE GMINY WARKA?	76

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.